

18. SZÁM.

JUNIUS 20.

FOLYAM
ZÁM.

BUDAPEST
JUNIU

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Hatvan év.

Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója e hó 18-án töltötte be hatvanadik évét.

Ezen a nagy napon az egész ország népével együtt mi is forró fohászt küldünk a Mindenhatóhoz, hálát adva, hogy Őt az ország javára, az ország népének boldogságára egészségben megtartotta.

Az út, melyet számára a Gondviselés kijelölt, nehezebb, sokkal nehezebb, mint a közönséges halandóé. Az emberek elvégezvén naponta rájuk rótt szellemi vagy testi munkájukat, szabad idejüket saját személyüknek szentelhetik. Felelősségtől, gondoktól mentesen, szórakozásukra, pihenésükre.

Nem így az államfő.

Az élet fiatal tengerésztiszt korától oly helyekre állította, ahol, hogy megállhassa helyét, magában kellett hordania az erények legszebbjét, a halandók minden kiváló tulajdonságát. A fiatal magyar tengerésztiszt, alig hogy elvégezte a haditengerészeti akadémiát, a monarchia ősz uralkodója mellé került. Kitüntetés, nagy kitüntetés volt ez, melynek értéke megsokszorozódik, jelentősége megnagyobbodik, ha tekintetbe vesszük, hogy ez a kitüntetés éppen egy magyar nemesi család sarját érte, azokban az időkben, amikor a császár és király környezete oly buzgón munkálkodott azon, hogy távol tartson az uralkodótól mindent, ami magyar és hogy áthidalhatatlan szakadékká változtassák azt a történelem szántotta barázdát, mely a bécsi Hofburgot a magyar nemzettől elválasztotta.

Amikor kitör a nagy háború, az udvar kényelme, az udvar levegője nyomasztóan ülik meg a szárnysegédi szolgálatra beosztott tengerésztiszt tettvágytól duzzadó mellét. A halkhangu, finom Hofburgot a tenger viharának és a nehéz hajóágyuk zenéjének együtteséből származó pokoli koncerttel cseréli fel. Az osztrák-magyar hadiflotta gyenge számereje és izoláltsága folytán csaknem teljesen passzivitásra, azaz védekezésre van ugyan kényszerítve, annál nagyobb bámulatot kelt, amikor egyszer a lapok az otrantói tengeri ütközet hírért hozzák. A diadalmas tengeri ütközet hőse: *Horthy Miklós*.

A világháború végén már altengernagy és tulajdonosa mindazon kitüntetéseknek, melyekről egy katona valaha is álmodhatott. Megkapta a kitüntetések legszebbjét, legnagyobbikát, a Mária Terézia rendet is.

A dicsőséges napokra jön azután egy gyászos, szégyenteljes idő, amikor nemcsak a minden oldalról

sunyin leskelődő küllellenségek rabolják meg és tépik az önmagával tehetetlen, szerencsétlen ország testét, de magában a megcsonkított országban is ellenség üti fel fejét, hogy elpusztítsa azt is, ami még megmaradt: a magyar lelket. Az ország kétségbeesetten néz körül és keres egy valakit, aki a szabadtást hozná. S a magyarok Istene megelégtelve a nemzet szörnyű kínlását, elküldi a megmentőt, az otrantói hős, nagybányai Horthy Miklós személyében.

A haldokló nemzet új erőre kap. Erőforrása az, amit egy erőslelkű Ember egyénisége magából kisugároz. A nemzet ösztönösen megsejti benne felszabadítóját s amikor egy nevezetes estén Szegeden a színházban megjelenik, tomboló lelkesedéssel kiáltják az emberek: »Eljen a fővezér!«

Es a fővezér a nemzeti hadsereg élén a lakosság mámoros öröme közepette bevonul Budapestre, ahol nemsokára a nép egyhangú kívánságára átveszi Magyarország kormányzásának nehéz tisztségét. A kormányzás súlyos terheket rak vállaira. Ha ezek a vállak nem a tenger és harcok viharában edződtek volna sziklakeményre, óvhatatlanul leroskdnának.

Kormányzása kezdetén az ország egy forrongó vulkán, ahol különböző emberi érzések, indulatok, nemesek, nemtelenek valóságos vitustáncot járnak. A kéz azonban, mely oly biztosan irányította az otrantói gránáttüzben a »Novara« vezérhajó kormányát, lecsendesíti ezt a háborgó vulkánt, megfékezi a zabolátlan kitöréseket, helyreállítja a normális állapotokat, a külföld bizalma újból felénk irányul, üres kifosztott üzletek ismét árukkal telnek meg, a templomokban újból felbüg az orgona, hálaadó imára kulcsolódnak a kezek az emberek szívének kétségbeesését, fásultságát ismét bizakodás, remény váltja fel.

Egyéniségének kellő méltatására hatvan év hosszú történetét kellene megírunk. Hogy a daliás, erős férfitestben dobogó szív jóságáról valami kis fogalmat alkothassunk, álljon itt példának a közelmúltból kiragadott egy eset. Lovasmérkőzést néz a Kormányzó a Vérmezőn. Az egyik hölgy lova megbokrosodik, megrug egy rendőrt, ki véresen, eszméletlenül esik össze. Akik hozzárohannak, azok között legelső a Kormányzó. Mint a saját édes gyermekéről lenne szó, lehajol hozzá, első segélyben részesíti, odainti saját autóját, segít beemelni a rendőrt, a lovasmérkőzés iránt megszűnik minden érdeklődése és az arc, amely Otrantónál izomrandítás nélkül acélosmerv és hideg marad, akkor is, amikor egy gránátszilánk vért fakaszt saját testéből, most, amikor más életéről van szó, ennek az arcnak merevsége felenged s a meglágyult vonások apai szeretet melegségét, aggodalmat, mélységes, őszinte részvétet tükröznek vissza.

Tartsd meg Istenünk! Tartsd meg nekünk még sokáig Őt!

Törvényhatósági és községi szabályrendeletek.*)

Irta: ÉLTHES GYULA dr.

II.

A szabályrendeletek alkotásának joga az önkormányzat lényeges alkotó részét képezi. A régi magyar jogban sokkal nagyobb jelentősége volt, mint ma, mert a középkorban nehezebb volt törvényt alkotni, mint az újabb korban, ennél fogva törvényeink legfőképpen az égető országos közjogi kérdéseket és az általános érvényű nagyfontosságú ügyeket szabályozták. A helyi közigazgatás rendezése tulajdonképpen a szabályrendeletekre maradt.

A középkorban a királyi kiváltságok és személyi mentességek rendszere uralkodott. A királyi kiváltságok biztosították egyes területek részére a szabályrendeletalkotási jogot, amely az idők folyamán egyre szélesedett és tartalomában bővült, úgy, hogy végül nemcsak közjogi és közigazgatási, hanem magán-, büntető- és perjogi kérdéseket is szabályoztak.

A büntető-, magán- és közjogi kérdések törvénybeiktatása (kodifikálása) óta a szabályrendeletek szabályozási köre lényegesen megkisebbedett és ma már csak a helyi közigazgatás, az önkormányzat jogviszonyait szabályozhatják. Ezek a jogszabályok még mindig elég bőséges forrásai a kisebb területekre (vármegyékre, városokra, községekre) érvényes rendeleteknek és ugyancsak bőven adnak alkalmat arra, hogy

*) Ez és a lapunk legutóbbi számában közölt cikk, a szerzőnek a közeljövőben kiadásra kerülő „A kihágások könyve a csendőrség részére” c. könyvéből vett részlet. Szerk.

velük az önkormányzati közigazgatási hatóságok foglalkozzanak.

Önkormányzati testület ma a vármegye, a város és a község. A városok területén az állami rendőrség működik, ennél fogva ezektől ezuttal eltekintünk.

A vármegye törvényhatóságának joga van a vármegye területére vagy annak egy részére, tehát az összes községekre is kiterjedő kötelező érvényességgel, a községeknek pedig a község területére kiterjedő kötelező érvényességgel, saját belügyeikben, szabályrendeletet alkotni.

A szabályrendeletek vonatkozhatnak a lakosság magán- vagy közérdekű életviszonyaira, azokat rendezhetik, szabályozhatják, lehetnek végrehajtási utasítások vagy a belső közigazgatási élet rendjét megállapító szabályzatok. A szabályrendeletalkotási jogban a vármegye törvényhatóságának és a községnek a hatalma, illetőleg az az önkormányzati joga nyilatkozik meg, amellyel saját belügyeit önmaga szabályozza, a hatósága alá tartozó személyek egyes cselekményeire és jogviszonyaira kötelező új jogszabályokat alkot. Ezeket a helyi szabályokat, ezeket a szabályrendeleteket védi a törvény és az állam minden hatósága, hogy azoknak alkalmazása lehetővé váljon. A szabályrendelet tehát nem írott malaszt, hanem élő jog, amelyet megtartani és végrehajtani kell. Végrehajtását és megtartását biztosítják és ellenőrzik a közigazgatási hatóságok (az alispán, a főszolgabíró), a községi elöljáróságok, a községi rendőrség és a csendőrség.

Már a legrégebbi törvényeink kimondták, hogy a szabályrendeletek az országos törvényekkel nem ellenkezhetnek. A régi magyar jog a szabályrendelettől még azt is megkövetelte, hogy ne legyen igazságtalan

Altató . . .

Már este van, már itt-amott
Mosolyganak a csillagok.
A fény kialszik, nő az árny,
Halk szellő dudol fenn a fán,

Lágy altató dalt csendesen —
Aludj csak, édes gyermekem!
Hol játszik álmod, merre, hol?
Valami szépet álmodol,

Mert mosolyog kis ajakad,
Mint gyenge róza, ha jakad.
Ugy-e, elmondod majd nekem? —
Aludj csak, édes gyermekem!

A te álmod még tiszta, szép,
Csupa verőfény, tarka kép.
Nem mint a mienk, melynek itt
Borzalma riaszt reggelig.

Véd ettől Isten odajenn —
Aludj csak, édes gyermekem!
Boldog vagy, nem tudod te még,
Hogy a szemünk mért könnyben ég.

Te nem tudod még, mi az a
Széttépett, vérző, bús haza,
Mely vivódik nagybeteg —
Aludj csak, édes gyermekem!

De eljön egyszer majd a nap
S a szép álmok szétfoszlanak.

A bűt, a kint megérezed,
Ökölbe szorul két kezed

S vergődöl hosszú éjeiken —
Aludj csak, édes gyermekem!
Virrasztasz majd, miként mi ma
S panasszá válik az ima:

»Hol vagy, irgalmas Istenünk,
Hogy nem segítsz már minékünk?!«
És sírni fogsz keservesen —
Aludj csak, édes gyermekem!

Feleki Sándor.

Az ezüst torony.

Irta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

— Hiába szabályzat, fiam, sok a dolgom, meg aztán nincs itthon még a szakácsné se, hát csak menjen Maga egyedül. Mert ha ma nem hozzák ki, csak hétfőn kapunk pénzt!... Ha kapunk!... Hát csak menjen!

Zsiga Dániel csendőr tisztalgett. Igaza van a »törzs« urnak. Mért ne lehetne azt a nyolcszáz pengőt egy csendőrnek kiváltani?... Más, súlyos dolgokat rábiznak egy csendőrrre, ezt meg nem? Hát persze... Megnyugodott a lelkiismeret, vidámság nyomult a tiltakozás helyére s Zsiga már számolgatta gondolatban a fizetését. Annak a Németnek kifizeti a csizma árát, az negyven... dohány: husz, aztán Mártuskának a lánc: legalább tizenöt. Tyűh! Még Fehér pajtásnak is: tiz!... Alig marad, a kutyafáját!...

és a közérdekbe ne ütközzék; mások jogait és szabadságát ne sértse.

A szabályrendeletek tartalmát ujabban az 1872. évi XXXVI. törvénycikk 6. §-a (fővárosi törvény), az 1879. évi XL. törvénycikk 7. §-a (kihágási büntető-törvénykönyv), az 1886. évi XXI. törvénycikk 11. §-a (törvényhatósági törvény) és az 1886. évi XXII. törvénycikk 27. §-a (községi törvény) határozzák meg. E törvényszakaszok olyképen rendelkeznek, hogy *a szabályrendeletek a törvénnyel és a miniszeri rendeletekkel, a községi szabályrendeletek pedig a vármegyei törvényhatósági szabályrendeletekkel nem ellenkezhetnek.*

A törvénynek egy további rendelkezése, hogy a *vármegyei törvényhatósági szabályrendelet a községek önkormányzati és törvényes jogait nem sértheti.*

A szabályrendelet csak a vármegye és a község belügyeire terjedhet ki. A bíróság és más hatóságok jogkörét nem érintheti. Így például a m. kir. hatásköri bíróság 86—1919. Hb. számú határozatával kimondotta, hogy a törvényhatóság a rendes (királyi) birói (járásbirósági, törvényszéki, táblai, kuriai, kir. közigazgatási birósági) hatáskörbe tartozó jogkérdést közigazgatási hatáskörbe szabályrendelettel nem utalhat. Ez azt jelenti, hogy például a magánjogi vagy a hatásköri kérdéseket a szabályrendelet nem szabályozhatja s ha mégis látunk itt-ott a községrendezéssel kapcsolatban vagy a közigazgatással összefüggő és inkább a helyi szokásjogon alapuló kisebb jelentőségű magánjogi kérdéseket szabályrendeletileg rendezni (határvonalak, legeltetés, eresztő, utcák, terek szabályozása), *ezeknek jellege inkább közigazgatási, mint magánjogi.* Ezért van az, hogyha két szomszéd telke között a határvonal vagy a kerítés felállításának köte-

lezettsége vitás, a jogvita eldöntése már a rendes kir. bíróság (járásbiróság) hatáskörébe tartozik.

Az 1886. évi XXI. törvénycikk 2. és 3. §-ai szerint a vármegyei törvényhatóság a törvény korlátaiban belül gyakorolja az önkormányzatot. Önkormányzati jogánál fogva a törvényhatóság saját belügyeiben önállóan intézkedik, határoz és *szabályrendeleteket alkot*; határozatait és szabályrendeleteit végrehajtja. Szabályrendeleteket azonban csak önkormányzati hatáskörének korlátai között alkothat. A törvény 45. §-a szerint a törvényhatósági közgyűlés hatáskörébe tartozik többek között a szabályrendeletek alkotása, a törvényhatósági utak és közlekedési vonalak, közművek, építkezések és a közmunka feletti intézkedés, továbbá mindazok az ügyek, amelyeket törvény vagy törvényhatósági szabályrendelet a közügyek hatáskörébe utal.

Azokat a törvényhatósági szabályrendeleteket, amelyek az általános közigazgatási és rendelkezési szabályokon kívül kihágást is határoznak meg (statuálnak), *rendőri (kihágási) szabályrendeleteknek nevezzük.* Ezeknek alkotására a vármegyék, a törvényhatósági joggal felruházott városok, a törvényhatósági joggal fel nem ruházott szabad királyi és a rendezett tanácsú városok jogosultak. *Tárgya lehet mindaz, amit az állami főhatalom a maga igazgatása körébe nem vont. Ilyen például az igazgatásrendészet és a közbiztonsági rendészet gyakorlása, melyek az állam által a vármegyékre, a városokra és a községekre átruházott hatáskörben végzett teendők, de egyébként állami feladatok.*

A községek az 1886. évi XXII. törvénycikk 21. §-a értelmében önkormányzati hatáskörükben szabályrendeleteket szintén alkothatnak, *de azokban kihágást nem határozhatnak meg, mert ezt a jogot nekik az 1879.*

A postán elébe számolták a remek százasokat. A pénzt, ami után hogy' törtetnek az emberek. Ami a jólétet segíti s ami a bünt is szüli... Amivel meg lehet venni mindent, ami az embereké...

Selymes volt a bankó s hangtalanul huzódott meg Zsiga zsebében, ott a szív felett. A szív megforrósodott alatta s a vért kegyetlenül nyomta fel az agyba. Az agy meg dolgozott a vér parancsára: tervelt s álmokat, vágyakat hozott a világra. Zsiga zsebében ennyi pénz még nem volt, hát könnyű munkája lett a szíve vérenek...

Ahogy befordult a Rákóczi-úton, már elkergette fejéből az észvesztő képeket. Hidegen látta megint a házakat, embereket s tudta, hogy neki mindössze százegynéhány pengője lesz. Nincs mit álmodozni, számár!... Most mindjárt be is megy Némethez, kifizeti. Nem fog a »törzs« ur megharagudni, ha előlegbe a sajátját ki is veszi, hiszen elszámol vele. Ez nem lehet baj. Még tán meg is dicséri, hogy mindjárt az volt első dolga, hogy eleget tegyen kötelezettségének?...

— Hej, Isten hozta, örmester ur! — pattant eléje az asztaltól Német. — Foglaljon helyet!

Mesterkötőjével letörölt egy széket s az asztalhoz tette. Ott már mások is ültek, szívesen viszonzva Zsiga köszönését. Kuruc a szabó, akinek nagy, csontos homloka alól szurós szemek »tétováztak« gyakran a világba, lévén ő az Ipartestület borkészletének leglelkesebb támogatója, ami a fogyasztást illeti. Szemben ült vele Rutkai, a kovács, olyan mellel, mint a hordó. Egy maszatós gyermek a bubos mellől himbálódzott elő »huszáros« lábaival s egy szál ingben. Kezében egy kártyalapot nézegetett. A ház másik végén

a műhely felől fütty-nóta hallatszott, tarkítva a kaptakopogtatással.

— Német ur, köszönöm, nem ülök le, dolgom van... Azt a kis pénzt hoztam, tudja...

— Hát éppen azért, nagyszerű kremássan, tessék csak! — hadart a mester és szeliden a székre erőltette Zsigát. Az azután elővette zsebéből a bankókat, szétteregette, hogy az apróját megkeresse, aminek láttán Kuruc hangosan összetötte tenyerét. De szóltan maradt. Annál inkább azonban Rutkai:

— E mán pénz, a mindenit!

Német nem tudta mire vélni, hogy egy fiatal csendőrnél hirtelenében ennyi pénz van, azért csak annyit felelt nagy nyelés után Rutkai megjegyzésére: »Tyűh!« és megvakarta fejét a kalap alatt. S amíg Zsiga az apróját számolta eléje, pénzhétsége, zsugorisága veszett gondolatra készítette.

— Örmester ur, ne adjon meg nekem semmit. Annyi jót tettem velem az urak, hogy igazán restellem, mikor kérni kell a munkáért az uraktól valamit, de azt is csak azért teszem, mert tudom, megsértődének, ha ingyen javitnék!... De most igazán... nincs is... rá szükségem... Tessék hagyni...

— Hová gondol?! — tört rá méltatlankodva Zsiga s a másik kettőnek is tátott maradt a szája. De Német zavar-talanul folytatta:

— Nem gondolok én semmit. De mondok egyet örmester ur... Vagy az enyém lesz az a kis pénz vagy a magáé. Várjon, ne zavarjon!... Egy-kettő meg lesz! Döntsük a Sorsra! Ehun-e, huzzuk le! — s már keverte is a

évi XL. törvénycikk 1. §-a nem adja meg. E szakasz szerint ugyanis *valamely rendőri tilalomnak vagy rendelkezésnek megszegését* kihágásnak csak a törvény, a miniszteri rendelet, a törvényhatóság, a törvényhatósági joggal fel nem ruházott szabad királyi város és a rendezett tanácsú város nyilváníthatja. A törvény tehát a kihágást megállapító és büntető helyhatósági szabályrendeletek alkotásának jogából a községeket kizárta.

A község törvényben biztosított jogait és teendőit a helyi rendészetről írt előbbi cikkünkben már ismertettük, ezuttal tehát annak bővebb részletezését mellőzzük.

A csendőrt mindenestre elsősorban a vármegyei törvényhatósági szabályrendeletek érdeklik, mert ezek rendszerint az egész vármegyére, annak minden egyes községére kiterjednek és *kihágási rendelkezéseket írnak elő*. Természetesen akármilyen cselekményt vagy mulasztást a szabályrendelet nem nyilváníthat kihágásnak. Ezt egyedül a törvény teheti meg. A szabályrendeletnek szemelött kell tartania az 1879. évi XL. törvénycikk 1. §-ának azt az *általános érvényű rendelkezését*, hogy csak valamely rendőri tilalomnak vagy rendelkezésnek megszegését nyilváníthatja kihágásnak. Ez azt jelenti, hogy például nem lehet szabályrendeletben kihágásnak nyilvánítani azt a mulasztást, ha valaki a háza előtti fát nem öntözi meg vagy nem köszön a tanítónak, mert ezek *nem rendőri természetű mulasztások*.

A szabályrendeleteket a törvényhatósági bizottságok és a községek képviselőtestületeinek közgyűlései a törvényben és a szervezési szabályrendeletekben előírt módon és feltételek betartása mellett alkotják. Van-

nak olyan szabályrendeletek is, amelyeknek megalkotását egyes törvények *kötelezően* előírják. Így például a mezőrendőrségről alkotott 1894. évi XII. törvénycikk 19. §-a ezt mondja:

»A pásztorokra, valamint az állatok legelésénél való felügyelet módjaira nézve a törvényhatóság szabályrendeletileg intézkedik.«

A 46. §. egyes kérdésekre, a 33. §. pedig a birtokhatárok jelzése tárgyában teszi kötelezővé a törvényhatósági szabályrendeletek alkotását.

A szabályrendeletek érvényességéhez az általános feltételeken kívül még két külön feltétel elengedhetetlenül szükséges. Egyik a *jóváhagyás*, a másik a *szabályszerű kihirdetés és életbeléptetés*. Ezekkel bővebben nem foglalkozunk, mert a csendőr felsőbb hatóságától oly szabályrendeleteket kap kézhez, amelyek szabályszerűek és érvényesek. Annyit mégis megjegyzünk, hogy a törvényhatósági szabályrendeletet a miniszter, a községi szabályrendeletet a vármegye törvényhatósága hagyja jóvá. Ezek a jóváhagyások záradék alakjában a szabályrendeletek végén láthatók.

Minden rendőri (kihágási) szabályrendeletnek van a büntető határozatokat magában foglaló része. A csendőr ezekben a szakaszokban megtalálja, hogy mely rendőri rendelkezések vagy tilalmak megszegése van kihágásnak nyilvánítva és azokat a főszolgabíróhoz vagy valamely más hatósághoz kell feljelentenie.

A szabályrendeletből rendszerint az is kitűnik, hogy a kihágás hivatalból üldözendő-e avagy magánvádra, illetőleg a sértett kívánságára.

Az a jó szabályrendelet, amely *egyenként* megjelöli és felsorolja azokat a rendőri rendelkezéseket és tilalmakat, amelyeknek megszegése kihágást képez. Ilyen esetben a csendőr sem tévedhet, mert biztos

csomót az asztal felett. A másik kettő nyálazta ujjait s nyult a ledobott lap után. Zsiga meghökkenve nézett szét, de azok szemében s száján felbízta a szó.

— Nagyszerű. Uri gondolat.

Belül dübörgött valami Zsigán, az agy dolgozott. Az a negyven pengő is az övé marad... Lehet... Egy kis muri, szabadságon... Egy kis cigány is...

Meglökte még a Német szava -- Háromra lehuzhatjuk! Vagy az enyém vagy ott marad!

Zsigának ujjai közé csuszott a lap. Szeme előtt a zöld ász ragyogott s ezt jó jelnek vette. Ez egészen elvakította. Hiszen már azt se látta, ahogyan ez az ász hozzákerült... Zöld: reménység, ász: nyereség, bank. tíz pengő!... Lapot kért es husznál meg kellett maradnia. De nyert. A negyven pengő ott lapult előtte, hozzácsuszta kissé restelkedve az új bankót is. Ment a játék az asztal felett és rövid ideig az asztal alatt is, ahol Német lába megmondta a másik kettőnek azt, amit azok az előbb még nem értettek... Sunyi szeme sarkából ugyanakkor intés is indult s a másik kettő aztán egyetértően kezdte dicsérni Zsiga szerencsáját. Annak lassan arcára telepedett a láz, a szerencse melege s az asztalon előtte egyre szaporodott az ezüst, nőtt a torony...

Mikor már megnyerte a felit a csizmának, az inas borért szaladt.

Itt-ott visszament tőle egy-két pengő, de egyébként »nagyszerűen járt a lapja«. Mikor aztán a második pohár is lesiklott tikkadt torkán, ő adta a bankot: husz pengőt egyszerre. Nyert... Hitte, hogy a szerencse nála van s vakmerő lett. De a negyven pengőt csak nem tudta már

fejében tartani, már több kellett... Mig az osztás folyt az új bankár, Rutkai által, ő meglegedetten csörgette az ezüstöket... Annak a hangja, meg a társaság dicsérete elkábitották.

Tán órája, hogy eljött a postáról s odakint a téli világ már nyugovóra készülődött. Az anyjuk is bejött, lámpát akasztott a mestergerendára. A fényben az ezüst torony ragyogása szebb, marasztalóbb lett. A bubos kemence jól adta a meleget s a bor is megkezdte a munkáját. Már szelid zsarnokság nyugozta le az akaratot, mikor Zsiga indulni akart.

— Azt nem lehet! — dörmögte röviden és haragosan a kovács. — Nyereséggel nem való elmenni. Még egy kicsit, egy fertályórát s aztán vége.

— Igaz is — tódított a másik kettő és Zsiga visszaült.

Indult hát a játék újból s míg Zsiga az ezüstöket rakosgatta vissza maga elé, Német töltött. A lap aztán lebegett, míg a rettentő súly alatt le nem hullott az asztalra. A rettentő súly, mely minden lapon rajta van, mióta feltalálta az emberi agy s amely minden lapra vérből, kínból, anyák és asszonyok éhezéséből, könnyéből rakódik rá, mióta van...

Odahullott hát Zsiga kezére is s míg borát itta, a másik kézzel a lapot nézte. Újból: ász!... Utította hát a bankot és vesztett. Lapot kért s »dupla vagy semmi«-t ütött. Vesztett. Német töltött... Aztán a nyert pénz lassan visszavándorolt ide is, oda is és a negyven pengőt is kikezdte a szerencse. Ahogy Zsiga gondolta. Mert a többi az tudta, hogy nem a szerencse dolgozik már, hanem a bűn, a csalás... Ez már mérkőzés volt és Zsiga bosszan-

uton jár és könnyen megtalálja azt, hogy mi képez kihágást.

Hogy a csendőrnek általános tájékozottsága legyen arról, hogy a törvényhatósági és községi szabályrendeletek milyen tárgykörben mozognak és melyek azok a *helyi rendészeti ügyek*, amelyeket ezek a szabályrendeletek a gyakorlati közigazgatási életben ma leg-sűrűbben szabályoznak, csoportosítva felsoroljuk és megjelöljük. Így könnyen áttekinthetők lesznek az ügyek és a szabályrendeletek, amelyekkel a csendőrnek a legtöbb dolga van.

I. *Az állam elleni kihágások* osztályába tartoznak a gyülekezésről, a hatósági és magánhirdetmények megrongálásáról, a fáklyásmenetekről, a személyazonosság igazolásáról stb. alkotott szabályrendeletek. Számuk nem nagy, mert ez ügyeket tulnyomólag a törvények és a miniszteri rendeletek szabályozzák.

II. *A közbiztonság elleni kihágások* osztályába tartoznak a lőfegyverek, löszerek, robbanóanyagok tartására, árusítására és vásárlására, gyártására, szállítására (ásványolaj, acetylégáz stb.), kíséőigazolványaira, általában rendészetére, a toloncolásra, a koldulásra, az adománygyűjtésre, a külföldiek és szállodák ellenőrzésére, stb. vonatkozó szabályrendeletek. Ez ügyeket tulnyomólag szintén a törvények és a miniszteri rendeletek szabályozzák.

III. *A közrend és közszemérem elleni kihágások* csoportjába tartoznak a vendéglők, fogadók, kávéházak, kávémérések, korcsmák, sörházak, pálinkamérések zárójára (ipari és rendészeti szempontból), a nyílt árusítási üzletek és italmérések zárójára, az ital-mérési üzletek rendőri felügyeletére, nem tiltott játékoknak nyilvános engedélyezésére, az idegenrendészetre, a bejelentésekre, a beköltözésre, a csendháborításra,

az éjjeli zenére, általában a közrendre és a közcsendre, a színelőadásokra, a nyilvános táncvigalmakra, a hangversenyekre, a zene- és dalestélyekre, a dalcsarnoki (orfeumi) előadásokra és bármely nyilvános helyen rendezett multságokra, az éjjeli őrségre, az erkölcsrendészetre és kéjzolgésre, a találkahelyekre, a fürdőhelyekre, a mutatvány-engedélyezésekre, a sportversenyekre (football stb.), a műemlékek védelmére, a közerkölcsiség védelmére, nyilvános fürdők, a fürdők kijelölésére, az állatkinzásra vonatkozó szabályrendeletek. Ilyen szabályrendelet jelentékeny számban van.

IV. *Közegészségrendőri ügyek.* Ide tartoznak a közegészségügyre, a köztisztaságra, a himlőoltásra, a bábákra, a gyógyfürdők, a husvizsgálatokra, a pöce- és emésztőgödrökre, a sétaterekre, parkokra, a lakásügyre, a vízbőlmentésre, a községi építkezésre, a szemétfuvarozásra, a kuruzslásra, a járványos betegségek elleni védekezésre, a köztághidakra, az emberi élelemre levágandó állatokra, az ivóvízre, a mérgező és egészségre ártalmas anyagokra és tárgyakra, az ebtartásra, a holttesttel való bánásmódra (hullaszállításra) stb. vonatkozó szabályrendeletek. Az önkormányzatnak e téren igen jelentékeny szerep jut, mert a közegészségügy terén sok a helyi rendészeti teendő.

V. *A tulajdon elleni kihágások csoportjába* tartoznak a mértékekre, az elsőrendű élelmicikkek eladására (kenyér, hus, tűzifa kimérése), tűzifának az udvaron való elhelyezésére, a husiparosok ellenőrzésére, a tűzrendészetre, a tűzoltóságra, a kéményseprésre, előfogatszolgáltatásra és természetben teljesítendő egyéb szolgáltatásokra stb. vonatkozó szabályrendeletek. Különösen fontos helyi rendészeti ügykör a tűzrendészet.

kodva akarta már tisztára hagyni a bankot, de egy bankó ismét visszaszállott hozzá. Német ismét töltött...

A játék láza, a meleg, a bor, mint köd a mezőn, úgy feküdtek az agyon s a kártya színe lassan összemosódott. A szó már hangosabban indult s a vége már csattant, a mozdulatok már nyersebbek lettek. S az őrsön azóta, régóta senki sincs...

A »törzs« ur már rég utban van, maga se tudja: merre is... Most már egyedül lehetett hagyni a laktanyát...

A csatakos sötétben esztét veszítve rohant a »törzs« ur s a szobában Németéknél Zsiga már többet vesztett, mint negyven pengő...

A zsebéből látatlan huzott elő egy bankót: százas volt.

— Felváltom! — sietett készséggel Rutkai s Zsiga kezében egyszerre egy darab helyett tán öt morzsolódott. Aztán abból is fogyott, Zsiga agyából is a józanság és már csak az ösztön volt az, mely kétségbeesve sürgette volna vissza a szerencsét. Csak hogy az ő öléből az asztal alatt hiányzottak egy másik csomó lapjai, csak hogy az ő ujjai nem voltak oly kitanultak, mint amazoké. Benne elkeseredés tobzódott, míg ezekről bizonyosság ült az arcon. Ezeknek a bor régi italuk, Zsiga meg nem sokszor találkozott vele... Az előny hát nem nála volt. A százas elment már és a fertályóra is rég eljárt. Most már két kézzel kapott minden, nagynéha visszatérő pengő után s egy-egy tisztult pillanatában reszketve számolta: mije van...

Hiába erősködött, izzadt és kinlódott, a régi ezüst torony nem magaslott többé előtte s mindgyakrabban kapkodott zsebéhez. Csak ő nem látta ezt is, mert a másik három már bizakodva kacintott össze.

Kint a téli est sötétlett vastagon és ijesztőn, a suszterház ablakából gyenge láng viaskodott vele. Mint a lepke a nyári esték lámpáihoz, úgy sietett »törzs« ur e láng felé. Ahol embert érzett, ott megállt irtózatossá kétségbeesésében, ott hitt, ott remélt... Hogy így eltűnjön egy csendőr egy faluban?!... Hihetetlen! S véle a pénz is, Uristen!... Hadtörvényszék...

Minden, máshoz szólt szó után kevesebb lett a reménye és minden apró láng a vigaszt fogyasztotta. Seholy semmi... Ide Németékhez is csak úgy jött, mint a semmivel sem törődő lepke, mint az, akinek már minden mindegy... Már alig szemernyi volt benne a hit s a kis kapun is csak azért lépett be, mert tán megnyugtatót akart magának: mindenhol kerestem....

Odabotorkált a sárgafényű ablakhoz s egykedvűen tekintett be. Melléről lassan emelkedő feje meglöködött a következő pillanatban, mintha arcul ütötte volna valami a falból, megtört szeme összehúzódott meg szétnyílt újból hirtelen, két keze előrekapott az ablak felé, térde megrogyott rémületében: bent akkor lökte az asztalra Zsiga a második százast...

Recsegett, nyöszörgött az ajtó, ahogy hatalmas erővel kivágta azt s a csaló banda ijedten kapta fel a fejét, csak Zsiga volt az, aki ezt se hallotta, akinek homlokáról szakadt a verejték és szája morgott, mint az eszelőse...

— Zsiga! — bömbölt a kétségbeesett kiáltás annak melléből, hogy rengett bele az alacsony, füstös szoba. — Zsiga! Hol az esze!... Mit csinál?!...

VI. *Állategészségrendőri ügyek.* Az állategészségügyi rendészet és kihágások csoportjába tartoznak az ebtartásra, a közvágóhidakra, a ragadós állati betegségek (lépfene, keleti marhavész, sercegő üszök, bivalyvész, veszettség, takonykór, ragadós szájszél- és körmefájás, szarvasmarhák ragadós tüdőlobja, juhhimlő, tenyészbenaság, ivarszervi hólyagos kiütés, rühösség, sertéspestis (sertésvész), serétsorbánc, gümőkór, baromfikolera és baromfipestis), a marhahajtóutakra, dögterekre, az ebek kiirtására, gyepmesterekre és gyepmesteri telepekre, a husvizsgálatokra, az állatok nyilvántartására, a fedeztetésekre, az állategészségügyi szolgálat ellátására, az állatvásárookra, marhalevelekre, stb. vonatkozó szabályrendeletek. Természetesen ezeknek elsősorban közegészségügyi vonatkozása is van és azok az ember egészségügyét igen közelről érintik. Az állati egészségügy tulnyomólag helyi rendészeti teendő.

VII. *Ipari és kereskedelemügyi rendészet.* Ide tartoznak a piaci árusítás, a vásárrendészet, a házalás, a vándoripar, a fagyaltárusítás, a drótostótok, az utcai köszörűsök, az ujságárusok, az utcai árusok, a csont-, rongy- és nyersbörgyűjtők, a hordárok, a zsibárosok (őszeresek), a magánkutató irodák, a cselédelhelyező irodák, a lakásközvetítők, az ingatlanforgalmi irodák, a viszontelárusítók, a közszállítások, italmérési helyiségekben női személyzet alkalmazása, az ipar és kereskedelemnek vasárnapokon és Szent István napján való szünetelése, bérkocsiipar, általában az ipar és kereskedelem rendészete és az ezzel kapcsolatos kihágások. Az ipar terén szintén sok a helyi rendészeti teendő.

VIII. *Közlekedésügyi rendészet.* Ide tartoznak az utakra, a járművekre, a gőzzel vagy benzinnel hajtott járművekre, a fogaskerekű (Ford-traktorokra stb.) járművekre, a jelzőtáblákra, a járművek lámpával és igazolótáblával ellátására, a járdákra, a gyalogközlekedésre, a kocsiközlekedésre, a csónakázásra, a tutajozásra, a hajózásra, a kompokra, a vámszedésre, a hidakra, az alagutakra, a hajtásra, a társaskocsikra, a teherszekerekre, a postakocsikra, a marhahajtásra, a marhahajtó utak kijelölésére, a helyi érdekű vasutakra, a kerékpározásra, a gépjárművekre, a légi közlekedésre, a rádióra stb. vonatkozó szabályrendeletekre. Amint látjuk, itt is sok az önkormányzati feladat.

IX. *Mező- és erdőrendészet.* Ide tartoznak a mezei és erdei közlekedési utak kijelölése, utcák, utak nyitása, fásítása, hegyközségek szervezése (hegyközségi rendtartás), erdőbirtokosságok, legelőtársulatok (legelőrendtartás), közbirtokosságok szervezése, pásztorok alkalmazása, a szőlőkben való állandó lakhatás, a legeltetés rendje, a selyemtenyésztés, a haszonbérbeadások, birtokhatárok jelzése, a szerbtövis, az aranka, a sáskák, kolorádóbogár és más kártékony növények és állatok kötelező irtása, általában az egész mező- és erdőrendészet és az azzal kapcsolatos kihágások. Ide sorozhatjuk a gazdasági munkásügyek hatalmas csoportjait. Gazdasági cselédek, napszámosok, erdőmunkások, dohánykertészek, kubikosok, gazdasági munkavállalkozók, gazdasági cselédek stb. ügyeit, továbbá az erdőtermékekre vonatkozó származási igazolványokat. A mező és erdőgazdaság talán a legnagyobb terjedelmű helyi rendészetet teszi ki.

X. *Népoktatás.* Az elemi iskolák és kisdudóvók ügye. Más rokon oktatási és közművelődési intézetek. Az iskolák kötelező látogatása. Iskolamulasztások, stb.

XI. Végül megemlíthetjük még a vízjogi rendészetet, a bor és más szeszes italok előállítására, keze-

lésére, forgalombahozatalára és a vadászatra vonatkozó szabályrendeleteket és az ezekkel az ügyekkel kapcsolatos kihágásokat. Ide tartozik a vadőrök fegyverviselési és fegyverhasználati joga, a vadászatról és a fegyveradóról szóló törvények végrehajtása a hivatalos hajtóvadászat; a vadak származási igazolványa; cselédvadászjegyek; élővadak és tojásaik külföldre szállítása; a ragadozó és kártékony vadak mérgezése.

Ezzel bő részletességgel megjelöltük azokat a helyi rendészeti ügyeket, amelyeket a törvény és a miniszteri rendelet korlátain belül az önkormányzati testületek, így a vármegyei törvényhatóságok és a községek szabályrendeleteik tárgykörébe vonhatnak. Természetesen mi igyekeztünk minél szélesebb mederben tárgyalni ezeket, hogy a csendőr közelebbről és rendszerbe foglalva lássa a közigazgatás czernyi feladatait.

Felsorolásunk azonban korántsem jelenti azt, hogy a megjelölt ügykörökben mindenütt kész szabályrendeleteket talál a csendőr. A vármegyék és a községek a mutatkozó szükséghez képest alkotnak szabályrendeleteket és csak azok vannak meg minden vármegyének és minden községnek, amelyeknek megalkotását egyes törvények vagy miniszteri rendeletek kötelezőleg előírják.

A felsorolt ügyekre vonatkozólag a legtöbb vármegyében és községben találunk jelentékeny számú szabályrendeletet, de ezek a valóságban az általunk megjelöltek számát közelről sem érik el.

Fő, hogy az érvényes és életbeléptetett szabályrendelet a csendőr kezében legyen, akinek — ismétlem — tudnia kell azt, hogy a községi szabályrendelet nem ellenkezik a vármegyei törvényhatósági szabályrendelettel, a községi és a vármegyei törvényhatósági szabályrendelet a miniszteri rendelettel és ezek közül egyik sem a törvénnyel. A szabályrendeletek tehát csak olyan helyi rendészeti ügyeket szabályozhatnak, amelyeket a törvény és a miniszteri rendelet nem szabályozott, mert azokat a törvény vagy a miniszteri rendelet már szabályozta, akkor ezeknek a rendelkezéseit kell a csendőrnek ellenőriznie, mert ezek az erősebb jogszabályok a már többször jelzett fokozatok szerint.

Az előadottakból láthatjuk, hogy a közigazgatás alappillére a község, amely nélkül megakadna az állam egész gépezete. A község közvetíti az állami és a törvényhatósági közigazgatást és ebben e kettőnek végrehajtási szerve. A község hajtja végre tehát a törvénynek, a miniszteri rendeletnek és a vármegyei törvényhatósági szabályrendeleteknek, valamint a felsőbb hatóságoknak egyes ügyekben kiadott rendelkezéseit. *Ami ezenfelül megmarad, az a községi önkormányzaté.* Ide tartoznak az ugynevezett saját belügyek és mindazok az állami és törvényhatósági közügyek, amelyeknek intézését az állam és a törvényhatóság a községekre ruházta.

Téves volna azonban azt hinni, hogy a községek önkormányzati és szabályrendeleti joga a minisztériumnak vagy a törvényhatóságnak kénye-kedvére van bízva és az tetszés szerint korlátozható. A községek önkormányzatát és szabályrendelatalkotási ösi jogát alap-törvény biztosítja, azok a községek önálló és saját jogai, amelyeket nem korlátozhat és törvényes működésükben nem akadályozhat sem a minisztérium, sem a törvényhatóság.

A közlékenység az üres kebelnek hiúsága, terheltnek életszüksége.
Kemény.

Tolvaj eszközök — tolvaj praktikák.

Írta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíró őrnagy.

Hogy a vagyon ellen irányzott büntetendő cselekmények legáltalánosabb és legősibb forrásából, a lopásból megélhetést keresőknek nehezebb vállalkozásaikhoz felszerelésre — eszközökre, szerszámokra — van szükségük, annyira természetes, mint a minő a nyomozó csendőr vagy rendőr kutató tevékenysége oly dolgok után, amelyek bizonyítékul szolgálhatnának azok ellen, akiknél találják.

Ne gondoljuk, hogy okvetlen szükséges hamis kulcsokat,*) feszítővasat, acélráspolyt és más ilyen tipikus szerszámokat találnunk gyanús egyének motozásánál. Hiszen valamire való tolvaj az eiféle kompromittáló dolgokat, hacsak történetesen »munkára« nem készült velük, nem visel magánál. Vannak azonban dolgok, amelyekre a tolvajláshoz szintén szüksége van, de mert ártatlanoknak látszanak, nem aggódik miattuk, mert nem hiszi, hogy másvalaki felismerné jelentőségüket.

Felületes vagy kényelmes nyomozó ritkán arat sikert. Ne sajnáljuk azért a fáradságot, végezzük vagy végeztessük legalaposabban a személymotozást. Vessük elménkbe, hogy gyanús egyénnél minden meggondolásra ad okot, aminek birtokát természetesnek találni, okkal felfogni nem tudjuk. Nem is lehet ezért felsorolni mindazt, ami terhelőnek minősíthető. Szabályként tekintsük, hogy még a legártatlanabbnak látszó dolog birtoka is gyanús, ha szükségessége, illetve ártalmatlansága nem nyilvánvaló.

Télviz idején neszfogó, könnyű papucsot avagy ugyanilyen »tolvajharisnyát« találók: azt kell feltételeznem, hogy besurranó vagy szállodai tolvajjal van dolgom. Bálna-szilák — ugynevezett »halcsont« — avagy hasított, vékony nád vessző, s ráadásul talán még madárenyv kerülnek elő a zsebekből és bizonyára fosztogató-tolvajjal ismerkedtem meg, aki »enyves kezével« templomi perselyek tartalmát dézsmálgatja. E tolvaj-kategória céhének gyökérszála a történelmi idők távolába ereszti, ha elképzeljük, hogy mint *rég ismert gonoszságról* már a XV. század igazságszolgáltatása is megemlékezik a perselyfosztogatókról. Az említett primitív eszközök mellett tökéletes szerszám az orvosi csiptetőhöz hasonló kivitelű, de amannál hosszabb *pénzfogó*, melynek pompás rejtékhelye használaton kívül vagy veszély idején a bambusz sétatálcá ürege. Ne sajnáljuk alaposan megtekinteni a sétatálcát vagy vándorbotot. Hátha fogantyúja lecsavarható, avagy a rendes bádogpléh helyett ügyesen utánczott ragadós masszából áll a vége, mellyel óvatlan pillanatban a kirakott vásári portékából, üzletek, áruházak állványairól vagy földszinti lakások nyitvaálló ablakából célszerűen lehet elemelni egyetmást. De van olyan tolvajszerszám is, mely mint az ismeretes horgászbót, egy másba tolható, illetve nyújtható részekből áll.

Bizvást hihetjük, hogy tolvajlással foglalkozik az illető, ha fekete posztódarabkát — szemre tapasztót — vagy állkendőt találunk nála, mit arra használ, hogy külsejét megváltoztassa. A zsebekben többnyire találunk gyertyavéget, rendszerint faggyugyertyát (a stearin nagyon elcsespegi!). Ablaküveg zajtalan betöréséhez csiriz, madárenyv stb. a használatos kellékek. Ezek

vásznonra vagy rongydarabokra kenve, a törési üvegdarabokat nem engedik lehullani s így a tolvaj zajtalanul dolgozhatik. És bár a tolvaj, különösen, ha az erre illetékesek nem állanak feladatuk magaslatán, elmondhatja, hogy őt a légy se bántja, még nem hiányzik készletéből az angol légyfogó papiros, melynek tudvalevőleg csak az egyik oldala van enyvanyaggal bekenve s így összehajtható lévén, tisztán kezelhető.

A rongydarabokról jut eszembe és hogy illusztrálhassam, miként a hivatásos tolvaj mennyire rendben tartja a maga szerszámát, ha az nem is áll másból, mint a két ujjából, — elmondom a következő kis történetet:

B. urat, előkelő társadalmi állású uriembert, az ugynevezett proletárdiktatura idején a vörösök, mint ellenforradalmárt, a Markóba zárták és hogy ne unatkozzék, közös cellába helyezték el egy kasszafuróval és egy zsebmetszővel. Hármuk közt mindenesetre a zsebmetszőnek lehetett legtöbb oka a rettegésre, mert bár a »minden a mienk« korszakában ő is csak ezt az elvet gyakorolta s talán szerényebben is, mint az elvtársak (kikkel egyébként minden érzelmi közösséget a legridegebben megtagadott), mégis a forradalmi törvényszék, szegény fejére, már kimondotta a legszigorubb büntetést: a halálos ítéletet. És mégis, ez a halálakasztant ember, vajjon hogyan készült jövődöbeli életére? Esténként, amikor a fogházban minden elcsendesedett, előszedte kabátja rejtkezsebéből gonddal őröztött vászonrongyocskáit és azokkal jobbkeze közép- és mutatóujját minden éjjelre »dunsztkötésbe« csavargatta, hogy ez az *olló*, mellyel oly ügyesen tudta idegen zsebekből kiemelni a tárcát, vékony maradjon, jól működjék, »ha majd ismét fehér lesz a világ!« Hát igaza volt a fiúnak, aki azóta bizonyára megint szerencsével folytatja merte-ségét! Talán nem leszek ártalmára, ha továbbadom titkát, nevezetesen, hogy ha oly elegáns uriembert látunk, aki a szokottól eltérően *egyedül* jobb *kezén* visel kesztyűt, zsebtolvaj, ki kesztyűvel leplezi két »tolvajujjának« feltűnő vékonyságát. Ugyan ő említette büszkén, hogy a szakmabeli zsebtolvajt, ki mindig társaságban dolgozik, rajtakapni igen nehéz. Azt hiszem, ezt fentartás nélkül mindnyájan elhihetjük neki.

De hagyjuk a tolvajlás arisztokratáit. Forduljunk a falu és kisváros tolvajai és tolvajeszközei felé, mely közt a horgászhoroghoz hasonló, zsinigre erősített kampót sűrűn alkalmazzák ott, hol ruhát, fehérneműt, stb.-t lehet elemelni. Cigánytolvaj ezt a horogfajtát nem igen szokta alkalmazni, mert lusta elkészíteni, bár tudvalevően a cigányok közt sok az ügyes kovács. Ellenben speciális cigány tolvajkészség a vasmacskához hasonló négyágú horog, főleg cigányasszonyok kezében. Tudjuk, hogy a cigány a tyukhust rendkívül szereti, hisz baromfivészről elhullottan is fogyasztja. Ha alkalom kínálkozik, érti módját, hogy a tyukot magához csalja, eleséggel édesgesse s amikor már megnyerte bizalmát, kiveti feléje horogkészségét, melynek ágait ügyesen kenyérbélbe ágyazta bele. A gyanutlan állat kap az eleség után, de csakhamar fuldokol, mire a cigányasszony pillanatok alatt kitekeri nyakát és máris elrejtette a szoknyája alatt lógó hurokra. További, csalogató dobásaival azután újra megnyeri a megriadt baromfinépség bizalmát és szedi tovább áldozatait. Ha ludpecsenyére vásik foga, zöld posztóból ügyesen készített műbékát erősít a horogra s azt a családásig hiven ugátatja. A falánk jószág

*) „Hamis kulcs” helyett nem szabad „álkulcs” kifejezést használni, mert amaz a törvényes megnevezés.

mohón rohan a csemegére és a mit sem sejtő gazdasszony ugyancsak óbégat, hogy az a gonosz róka mennyi kárt tett megint benne.

A »dobóhorog« — ólóngolyóval a végén, hogy kellő lendülettel messzire lehessen vetni — a tolvajoktól nagy jártasságot és jó szemmértéket kíván. Magasan levő helyekről — padlásról — a ruhát, keményből a sonkát, a korcsmában iddogáló gazda lováról a pokrócot ezzel a szerszámmal szokta a tolvaj leemelni. Ezek azok a rejtélyes, megfejthetetlen eltűnések, amikor a gazda álmélkodik a legjobban, hogy hiszen senki hozzá nem férhetett az eltűnt dologhoz, nem látott senkit, ki lóva mellett elhaladt volna.

Füllel ellátott erős kampóvas a letartóztatottnál arra enged következtetni, hogy birtokosa tiltott utakon keres fel lakásokat. Az eszköz olasz eredetű: északolaszországi városok terein a fiatalság szenvedéllyel űzi a labdajátékot és ha egyszer-másszor a labda valamely erkélyen fennakad, a fiuk ily kampóvas és a reá erősített kötél segítségével hozzák le labdájukat. Erkélyek, verandák szegélyén biztosan »ül« az ilyen kampó és a kötélen felkuszó tolvajnak rendszerint könnyű a dolga, mert tapasztalat szerint a balkonra nyíló ajtókat, a biztonságot érzetében, a legritkább esetben szokták kulccsal zárni.

Padlástolvaj botot visz magával, melyet úgy helyez el az ajtóban, hogy leesésével figyelmeztesse a veszélyre. Besurranó tolvaj, emeletes házban felülről kezdi, úgy, hogyha tetten is kapják, a lépcsőn lerohanhasson. Előkészítő eszköze egy vékony keményfaék, melyet ajtók, szekrények, stb. réseibe helyezvén, meg nedvesítéssel jól megduzzaszt, úgy hogy ezzel az egyszerű eszközzel hihetetlen feszítőerőt tud azokra gyakorolni.

Zsákszerű, hosszú zsebek vásári tolvaj sajátosságai. Gummiból készült, kesztyűvel borított műkezek, vasuti tolvaj eszközei, melyek nyugodtan pihennek, mialatt az igazi kéz fosztogat.

Azt tartják, így Villod is »Comment on nous vole, comment on nous tue« c. munkájában, hogy a szállodai tolvajok (rats d'hotel) fekete trikóban működnek. Azt hiszem, ez a hit manap a mozivásznon fantáziáját szolgálja. Ellenben a modern hotel-tolvaj flanell hálókabátban, avagy elegáns selyempizsamában végzi tolvajlásait, ami igen célszerű öltözet, mert nem foghatnak gyanút, ha éjjel ily öltözetben a szálló folyosóján (W. C.) találják.

Igen tanácsos alapos figyelemmel kísérni a tolvajlásra gyanusnál talált feljegyzéseket is. Egy-egy kis céduláról sok mindent megtudhatunk: lakáscimeket, bűntársak, orgazdák és azok neveit, kiket a tolvaj látogatásul kiszemelt. Gyanunkat, hogy vásári tolvaj vagy sipista került hurokra, megerősíti, ha a vásárok jegyzékét találjuk nála.

Sokszor viszont a letartóztatásba vett gyanus egyén foglalkozásának megállapításához az szolgál támpontul, ami hiányzik egyes dolgairól. Hivatásos tolvaj ruhadarabjain nem találunk cégjelzést, alsóruhájában monogrammot vagy betűjelzést, kivált nincs az könnyen elveszithető zsebkendőjében. Fehérneműtolvaj első teendője, hogy a lopott holmiból eltávolítsa a monogrammot. Betörő szerszámairól hiányzik a gyári jegy, mert maga készítette vagy ha volt, el van távolítva. Írásain nincsen névalírás. Mert az elővigyázatos tolvaj is lehet feledékeny, de azután is megzavarhatják munkájában. Minek bizonyítékot szolgáltatni, ha nem szükséges.

Az ügyviteli szabályzat lényegesebb újításairól.

Irta: LÁDAY ISTVÁN százados.

Az ügyviteli szabályzat (Csüsz.) lényegesebb újításait akarom röviden ismertetni.

Mielőtt a kérdésre rátérnék, szeretnék rámutatni azokra az okokra, amelyek a Csüsz. kiadását szükségessé tették. Továbbá ismertetni szeretném azokat az elveket, amelyeknek a szem előtt tartásával szerkesztette meg a tanulmányi bizottság a Csüsz-t.

A múltban a csendőrpáncsnokságok irodai ügyvitelét szabályozó utasítás nem volt. Csupán a Cs-1 a) függelék adott utmutatásokat az őrsparancsnokságok és a járásőrmesterek irodai ügyvitelére. A többi parancsnokságok jobbra gyakorlati tapasztalatokon alapuló rendeletek szerint és a mi viszonyainknak megfelelően alkalmazott honvédségi ügyviteli szabályzat alapján kezelték irodáikat.

Mind a Cs-1 a) függelék, mind a parancsnokságok ügyvitele elavult. Ezért helyi szokások burjánzottak fel. Szükséges volt tehát, hogy a csendőrség mai viszonyainak megfelelő, ügyviteli szabályzatot adjanak ki.

Elvitázhatatlan és azt hiszem bővebb magyarázatra nem szorul, hogy a csendőrségi szolgálat természete és a szervezés (elszórt elhelyezés) az irodai ügyvitelt a szolgálat és a fegyelemkezelés egyik fő eszközévé avatja. Viszont azonban az irodai ügyködés nem lehet öncél. Nem szabad azt úgy felfogni, mintha minden más szolgálati tennivalót ahhoz kellene szabni; mintha az ügyvitel lenne minden szolgálati működésnek a koronája, végső célja. Az ügyvitel csak »eszköz«, amely a többi szolgálati tennivalók és ténykedések segítő eszköze.

Csak akkor lehet azonban az ügyvitel a szolgálat lényegének valóban hathatós eszköze, ha céltudatosan alkalmazzuk. Az ügyvitel szabályainak alkalmazásában akkor van céltudatosság, ha az egyszerű, könnyen áttekinthető, gyorsan alkalmazható s végül ha minél jobban alkalmazkodik azokhoz a célokhoz, amelyeknek eszköze.

Ezek a főbb célok pedig — ismétlem — a szolgálat ellátása és kezelése, valamint a fegyelem kezelése.

A szolgálat ellátása és kezelése megkívánja, hogy az ügyvitel minél egyszerűbb, minél világosabb, rövidebb legyen. Fegyelmi szempontok pedig azt megkívánják az ügyviteltől, hogy egyszerűsége, világossága, rövidezsége és könnyű alkalmazhatósága mellett is pontos, lehetően még a részleteiben is szabályokhoz kötött egyöntetű eljárást biztosítson.

A tanulmányi bizottság a fent említett elveknek a szem előtt tartásával szerkesztette meg a Csüsz-t. Ennek kifejezést is ad az utasítás a 3. és 6. pontjaiban. Különösen a 6. pont 1. bekezdése mutat arra, hogy a gyorsaság, rövidezség, világosság, határozottság s a szabályhoz kötöttség alapjai a rendezett ügyvitelnek.

A csendőrségi szolgálat ellátásának alapja a Szut. Ennek az alapjain kell tehát az összes más utasításoknak is felépülniök, ahhoz kellett alkalmazkodni a Csüsz. összeállításánál is.

Az őrs szolgálatának ellátása s a fegyelem kezelése egy bizonyos adminisztrációt követel. Ezt az adminisztrációt az ügyvitel szolgálja. Ezért az ügyvitel

Amit vissza kell szereznünk: Kézdivásárhely.

szabályainak mindazokra a tennivalókra ki kellett terjeszkednie, amelyek az őr szolgálatának az ellátásához és a fegyelem kezeléséhez, nem különben az ezekkel szorosan összefüggő egyéb közigazgatási és gazdaszatkezelési ügyek ellátásához szükségesek.

Igy pl. a csendőrségi szolgálat a Szut. 354. pont alapján megkívánja, hogy bizonyos egyéneket az őrök ismerjenek. Ezeket tehát nyilván kell tartani. A Csüsz. itt csak a nyilvántartás alaki módját szabályozhatja. A lényeg adva volt, csak a kivitel módját lehetett latolgatni, hogy az minél egyszerűbb s a célnak megfelelőbb legyen.

Azt hiszem, elég világosan sikerült rámutatnom azokra a lehetőségekre, amelyeken belül »modernizálni«, egyszerűsíteni lehetett.

Most a másik kérdés vetődik fel, hogy vajjon az adott lehetőségek között a megoldási módok helyesek-e és így a viszonyainknak megfelelőnek-e. E kérdésre a feleletet csak akkor lehet megadni, ha összehasonlítást teszünk a régi ügyviteli rendszer elvei és a Csüsz. elvei között.

Tehát, ha megvizsgáljuk, hogy a régi Cs-1 a) függelékkel szemben mit tartalmaz a Csüsz. Mit tartott meg a régiből s mit ujitott. Mi volt a régiben elavult, ami helyett újat kellett alkotni.

Nem célom, hogy itt most pontos és részletes összehasonlítást tegyek a régi és az új ügyvitel szabályai között, csak a fontosabb ujitásokra s azok indító okaira akarok rámutatni.

A régi Cs-1 a) függelék a legénységi parancsnokságok, legfőképen az őr ügyvitelét szabályozta. Ezzel szemben a Csüsz. I. része valamennyi parancsnokság számára szóló általános ügyviteli határozmányokat, a II. része az őrparancsnokság és szakasparancsnokság ügyvitelét szabályozza. A többi része-

ket még nem adták ki, azok a tiszti parancsnokságok és a gazdasági hivatalok ügyvitelével foglalkoznak.

A Csüsz. I. része tapasztalatokon s a honvédségi ügyviteli szabályzat határozmányain épült fel. Azok az ujitások, amik a régi gyakorlattal szemben benne foglaltatnak, csupán a csendőrség mai sajátos viszonyának a céljait szolgálják.

Ha az új Csüsz. áttanulmányozzuk, azt látjuk, hogy az általános részben csak három lényegbevágó ujitás van. Especie: a 20. §. alatt levő »Sommás jelentés«, a 34. §. alatt levő »Iratcsomózás« és az ezzel szorosan összefüggő 35. §. alatt levő »Iratjegyzék«.

A Csüsz. II. rész 39. §-ának átolvasásakor nyomban látjuk, hogy melyek azok az előjegyzések, amelyek lényegbevágóan újak. Így a b) alatt levő »betűsoros tárgymutató«, a c) alatt levő »szolgálati lapok« és a j) alatt levő »névmutató a figyelő-lapokhoz«.

Az új Csüszben én három lényeges, rendszerbevágó ujitást látok. És pedig:

1. a sommás jelentést;
2. az iratcsomózás-(iratjegyzékkel)-t és a
3. a szolgálati havi füzeteket.

Elsősorban tehát ezekkel akarok foglalkozni.

Véleményem szerint a *sommás jelentések* éppen azt a célt szolgálják, hogy az apró-cseprő, minduntalan előforduló és nem lényeges ügyek jelentései, egy már előre elkészített nyomtatványba bejegyezve gyorsan, kevés munkával megszerkeszthetők legyenek s így egy meghatározott időben az illetékes helyre jussanak. Ezek különösen az állományt érintő ügyek, továbbá apró lényegtelen jelentések (mint pl. nemleges jelentések, stb.).

Ennek a rendszernek a meghonosítását, azt hiszem, azért tartotta a tanulmányi bizottság szükségesnek, hogy egyrészt a parancsnokságok az állományról rendszeres időközökben tiszta képet nyerjenek, másrészt,

hogy az állománykezeléssel és nyilvántartással járó munka minél kevesebb időt és technikai erőt foglaljon le.

A sommás jelentés tulajdonképpen nem más, mint egy reggeli jelentés, mely a mi viszonyainkhoz van szabva. Elkészítése sokkal kevesebb időt igényel, mintha az abban foglalt jelentéseket stb. külön-külön kellene megszerkeszteni, ahogy az a gyakorlatban ezelőtt volt. Pl. 2-án az őrsről kórházba megy egy csendőr, egy szabadságról bevonult, 3-án szabadságra megy egy csendőr s 4-én vezényeltek vonulnak be az őrsre, 9-én pedig egy parancsnak a foganatosítását kell az osztályparancsnoksághoz bejelenteni.

Az eddig érvényben volt rendszer szerint az őrsparancsnok két ízben írt két jelentést; egyikben jelentette, hogy X. kórházba ment, a másikban, hogy Y. bevonult szabadságról. 3-án megint írnia kellett egy jelentést, 4-én ugyancsak, 5-én pedig a parancs foganatosítását kellett külön jelentésben megfogalmaznia, hogy az 9-én az osztályparancsnoksághoz érjen. Tehát az eddigi rendszer mellett négy ízben volt szükséges az, hogy fogalmazványt szerkesszen a jelentésekről s ezeket lemásolva tisztázatlan (rendes jelentés formájában) az illetékes helyekre eljuttassa. Szembeötlő ebből az egyszerű példából is, hogy mennyivel egyszerűbb, ha ezeket a jelentéseket az őrsparancsnok 5-én a Csüsz. 15. mintája szerint sommás jelentésbe foglalja. Mert ebben az esetben csak egyszer ír, miután a sommás jelentést indigó papiros és iron segítségével egyszerre két példányban képes megszerkeszteni. A sommás jelentés nyomtatványa a szükséges rovatokkal már készen áll s a megfelelő rovatokba egy pár találó megjegyzéssel kifejezésre tudja juttatni azt, amit akar, illetőleg azt, ami szükséges.

Azt hiszem, azt magyaráznom sem kellett volna, hiszen olyan egyszerű s világos. Mindenki előtt tisztán áll, hogy ez az újítás nem jelent munkatöbbletet, hanem inkább munkamegtakarítást és ezért célszerű.

Mert mindig egyforma időközökben szerkesztik meg a sommás jelentéseket, azok kb. egyszerre is futnak majd be az érdekelt helyekre. Ezek a körülmények az ügymenetet rendszeressé teszik s ezért a fegyelemre is előnyös hatást gyakorolnak.

A Csüsz. második és elég sokat emlegetett lényeges újítása az *iratcsomózás* s az ezzel szorosan összefüggő *iratjegyzékek* vezetése.

Mielőtt rátérnék az iratcsomózás rendszerének érdemben való tárgyalására, rövidesen ismertetni szeretném azokat a szempontokat, amelyek a tanulmányi bizottságot vezérelték, amikor már az őrsökre is javasolta az iratcsomózás rendszerének bevezetését.

A háború alatt, de különösen a háború után való időkben az iktató számok évről-évre szaporodtak. Az iktatókönyv ilyen sok iktató szám mellett már nem nyújtott áttekintést. Különösen ha egy előző évből való ügydarabot kellett előkeresni, az egy végnélküli keresgéléssé fajult. A tárgymutató rendszeresítése, minden őrsön nem lett volna célszerű, mert annak helyes vezetése sok időt vesz igénybe.

De a legfontosabb szempont mégis csak az volt, hogy az őrsök közbiztonsági tevékenységét magában foglaló feljelentések fogalmazványai az irattárban elszórtan heverték. Ha egy ilyen fogalmazványra szükség volt, akkor először az iktató-könyvből kellett annak a számát kiböngészni s csak így, nagy keresgetés, kutatás után lehetett hozzáférközni. Ez különösen olyan

őrsökön, ahol sok volt az iktatószám, hosszas keresgéléssel járt.

Az iratcsomózási rendszer szerint az egy tárgykörhöz tartozó ügyek egy csomóban vannak s minden ilyen iratcsomóhoz egy iratjegyzék tartozik, melyben az ügydarabok időszerint való sorrendben a bennük előforduló lényegesebb változásokkal együtt fel vannak jegyezve. Az áttekintést ez a rendszer megkönnyíti.

Az az érv amit legtöbbször lehet hallani ellenük, hogy az iratjegyzék (iratcsomó) rendszer nem más, mint több iktató-könyvnek a vezetése s így óriási munkatöbblet, az én véleményem szerint nem lehet helytálló.

Ugyanis nem jelent több munkát, de több iktatókönyvet sem. Ez csak látszólagos, mert ha minden egyes ügyet, amely irodai ténykedést igényel, iktatunk, akkor az abból a szempontból, hogy t. i. hová iktatjuk (írjuk be) lényegesen és a munkaidő és munkára fordított fáradság szempontjából teljesen egyforma. Mert a lényeg csak az marad, hogy be kell iktatnunk. Tehát munkát igényel és pedig egyformát akkor is, ha akár az iktatóba, akár az iratjegyzékbe írjuk be. Ezzel szemben lényeges előnyt jelent az a körülmény, hogy az egy tárgykörhöz tartozó ügyek együtt vannak s az iratjegyzék alapján keletkezésük időrendjében egymásután nyilvántartják azokat, ami az áttekintést nagyban elősegíti. Ez a rendszer a közbiztonsági tevékenység megítélésénél és a statisztikai adatok könnyebb gyűjtése és megőrzése miatt is csak előnyös. Abból a szempontból is előnyös az iratcsomózás rendszere, ha egy ügyben, különösen közbiztonsági ügyben, több iratváltás válik szükségessé. Pl. a bíróság vagy közigazgatási hatóság pótnyomozásra, újabb jelentéstételre hívta fel az őrsöt. Az őrsparancsnok a megfelelő iratjegyzék alapján egy pár másodperc alatt kikeresi a vonatkozó ügydarabot az iratcsomóból, anélkül, hogy hosszabb ideig kellene az iktatókönyvben a megfelelő iktatószámot kikeresgélnie s azután valahonnan az iktatómunkák közül előhalásznia a felhívásra vonatkozó ügydarabot.

Azt az érvet is felhozták az iratcsomózás rendszere ellen, hogy az egyes ügyeknek nehézkes a kezelése pl. egy olyan esetben, amikor egy nyomozati cselekménynél több őrs jár el s csak az egyik szerkeszt feljelentést. Mert — mondják — az az őrs, amelyik a feljelentést megszerkeszti, azt az 1. vagy 2. iratcsomó alatt vezetett iratjegyzékbe vezette be. Azonban a másik érdekelt őrsöt meg kellett keresnie, hogy pl. egy kikérdezést foganatosítson. Már most ilyen esetben a feljelentést szerkesztő őrs új iktatószám alatt szerkeszti a megkeresést s az utóbbi őrs nem tudja, hogy hová iktassa a megkeresést. Legtöbbször a 3. iratcsomó alatt lévő iratjegyzékbe jegyzi be. Ez véleményem szerint a Csüsznek teljesen helytelen magyarázatában leli okát. Ugyanis a feljelentést szerkesztő őrs a feljelentéssel összefüggő összes írásbeli ténykedésének alapját az a bűncselekmény képezi, aminek alapján a feljelentést szerkesztette. Tehát a feljelentéssel, illetőleg a bűncselekménnyel kapcsolatos összes írásbeli ügyei nem kaphatnak más iktatószámot, mint amilyen iratcsomószáma az eredeti feljelentésnek van. Ez különben a Csüsz. 25. mintájának 4. függőleges rovatából (a levelezés és folytatolagos levelezés kelte) világosan kitűnik.

Ez alól egy esetben van kivétel, amikor egy olyan cselekménnyel van szó, amelyről még nem tudható,

Szolgálati ebek kiképzése a német hadseregben: Hírvivő eb és vezetője gázálarccal.

hogyan abból még bünyügyi feljelentés válik-e. Ilyen esetben az ügyet a rendes iktatóba kell beiktatni s ha az ügy később feljelentés tárgyát képezné, akkor a feljelentést az 1. vagy 2. számú iratjegyzékbe kell beiktatni s az iktató-könyv megfelelő számával összekapcsolni. Erre az esetre is van példa a Csüsz. 25. mintájában a 2. vízszintes és 5. függélyes rovatokban.

Az az örs pedig, amelyiket ebben az ügyben megkerestek (pl. egy kikérdezés foganatosítása vagy bűnjel biztosítása végett), a megkeresést semmiesetre sem iktatjuk a 3. sz. iratcsomó alatt levő iratjegyzékbe, mert hiszen az nem bünyügyi körözés, hanem egy egyszerű nyomozati ténykedés iránt való megkeresés. Tehát ennek az örsnek a közönséges iktatóba kell a megkeresést iktatnia.

Azok a vélemények, nézetem szerint, tévesek, melyek szerint a közbiztonsági szolgálattal összefüggő olyan iratváltások ügyiratait, amelyek a Csüsz. 158. pont 1. és 2. iratjegyzékébe nem iktathatók és amelyek bűncselekményekkel kapcsolatosak (pl. egy nyomozati cselekmény teljesítésére való megkeresést) a 3. számú iratjegyzékbe kellene iktatni.

A 3. sz. iratjegyzékbe mást iktatni, mint bünyügyi körözéseket (Lásd Szut. 453. p.-t is), nem szabad.

Itt még megjegyezni szeretném, hogy az utasítások nem adhatnak minden egyes esetben a részletekre is kiterjedő pontos utmutatásokat vagy mintákat. Az utasítások célja csak az lehet, hogy irányelveket tartsanak. Ezekhez az irányelvekhez ragaszkodni

kell. Azonban ennek nem szabad a végletekig menő szószerinti értelmezéssé és az öntudatosságot megőrző szórágássá fajulnia. Ez kiöli az egyénből az öntevékenységet s ha az így gondolkozó ember egy váratlan akadályra bukkan, minden cselekvési képességétől megfosztott bábbá válik. Az utasítások helyes alkalmazása, azok szellemének helyes megértésétől függ. Ez különösen az utasításokban adott mintákra vonatkozik. Mert a gyakorlati élet nem minták szerint folyik. Nem lehet mindenre mintát adni. Ha nincs minta, akkor megáll a tudomány.

A mintának nem más a célja, mint az, hogy a szöveget kiegészítse, azt könnyebben érthetővé tegye s az egyöntetűséget biztosítsa.

A tanulmányi bizottság eredetileg lényegesen több iratcsomó rendszeresítését javasolta, de végeredményben nem lehetett megvalósítani, mert felsőbb helyen elejtették azzal az indokkal, hogy a gyakorlati mérték hiányában egyelőre csak azokat az ügyeket kell iratcsomó alatt kezelni, amelyeknél nyilvánvaló, hogy ez a kezelési rendszer be fog válni.

A Csüsz. 40. §-a szerint vezetett 1. és 2. számú iratcsomó nemcsak a könnyebb kezelhetőség és áttekinthetőség miatt előnyös, de arra is jó, hogy évekre visszamenőleg az örs közbiztonsági tevékenységéről hű képet nyújtson s egyúttal közbiztonsági történelmi adatgyűjtés is.

A 3. iratcsomó nyilván tartja egyúttal az összes körözéseket s lényegesen megkönnyíti a többi elő-

jegyzéseknek a helyes vezetését és ellenőrzését (pl. figyelőlapokét, jegyzőkönyveskékét).

A 4. számú iratcsomó vezetése is azért szükséges, mert az előbbi bekezdésben említett előjegyzések vezetését megkönnyíti, de egyúttal fölöslegessé teszi más külön előjegyzésnek a vezetését.

Az 5. számú iratcsomó (iratjegyzék) a bírósági és hatósági felhívásokról áttekinthető képet ad s egyúttal módot nyújt a szemlélőnek, hogy könnyen meggyőződhessék arról, hogy a hatóságok nem veszik-e tulzoti vagy meg nem engedett mértékben igénybe az örsöket, és hogy az örsök a felhívásokat pontosan teljesítik-e.

A 6. számú iratcsomó egyúttal a külföldiek nyilvántartása is.

A 7. számú pedig a gazdasági ügyek áttekinthető nyilvántartását könnyíti meg.

Véleményem szerint célszerű lett volna még a szabadságokról és betegségekről egy-egy iratcsomót vezetni, amelyek a legénység személyi ügyeiről alapos áttekintést nyújtottak volna már az örsön is.

Mert pl. az örsön a legénység szabadság kérelmeinek továbbításánál az őrsparancsnoknak jelenteni kell azt, hogy az illető egyén volt-e és mennyi ideig szabadságon, nem lépte-e túl kérelmével a megengedett határt, stb. Már most — különösen egy nagyobb létszámú örsön — az őrsparancsnoknak vagy az iktatókönyvet vagy pedig a szolgálati havi füzetet minden ilyen kérelem alkalmával át kell lapoznia, hogy meggyőződést szerezzen, vajjon az illető eddig mennyi ideig volt szabadságon. Nem volna egyszerűbb, ha csak egy iratjegyzéket kellene átnéznie, ahol igen rövid idő alatt ráakadna az illető nevére? Ez különösen nagyobb létszámú örsökön könnyitene az őrsparancsnokon. Munkatöbbletet nem jelentene, mert az, amint már említettem, mindegy abból a szempontból, hogy az iktató-könyvbe vagy az iratjegyzékbe vezeti be az őrsparancsnok a kérelmet.

A Csüsz. harmadik és leghfontosabb ujitása a szolgálati havi füzet rendszeresítése s ezzel szükségessé vált más ellenőrzési rendszer.

A Szut. 593. pontjának 3. bekezdése a szárnyparancsnokok feladatát sorolja fel.

A multban, amikor az örsök a Szolg. könyv öt napos másolatát terjesztették fel a szakaszhoz (mostan szárny) a szakaszparancsnok ennek a követelménynek meg is tudott felelni. Amióta azonban az örsök csak a fogalmazványokat, hatósági felhívásokat és őrzárati lapokat terjesztették elő, a szakasz (szárny)-parancsnok csak csonka képet kapott az örsök működéséről. S csak az örs megsemlélése alkalmával szerezhetett meggyőződést a szolgálat helyes, célirányos és részre nem hajló vezetéséről.

A szolgálati könyv másolatok rendszerét visszaállítani nem lehetett, mert az a kitűzött céllal, hogy az örsök irodai tennivalói a legszükségesebbre korlátoztassanak, ellenkezett volna.

A szolgálati könyvnek szolgálati havifüzetekre való tagozása lehetővé teszi, hogy a szárnyparancsnok előbb említett vezetői befolyását a legtöbb irányban, mind a belső, mind a külső szolgálat terén állomáshelyén is gyakorolhassa és érvényesíthesse.

A tanulmányi bizottság belátta ugyan, hogy erre az új rendszerre való áttérés a szárnyparancsnokra nézve megterhelést jelent, azonban figyelembe vette azt is, hogy viszont a szemlék alkalmával könnyít

tennivalóin, mert akkor már csak azokat a szolgálati havifüzeteket kell a szárnyparancsnoknak átnézni, amelyeket még nem látott. Ellenben a régi rendszernél a szárnyparancsnok csak a szemléi alkalmával tudott a szolgálati könyv adatainak a fogalmazványok, felhívások és őrzárati lapok adatainak összehasonlításával meggyőződni arról, hogy az örs hogyan működik s milyen a szolgálat kezelése. Ez az összehasonlítás pedig akármelyik szárnyparancsnoknál is minimálisan 4—5 órát vett igénybe, vagyis a szemléjének nagy részét ez kötötte le s a szemle egy végnélküli irodavizsgálatra laposodott.

Holott a szárnyparancsnoknak éppen szemléken más tennivalói vannak.

Ez ellen a rendszer ellen az a legtöbb észrevétel, hogy igen sok időt vesz igénybe, mert az örsök szolgálati havifüzei összes fogalmazványai, szolgálati lapjai, stb. egyszerre érkeznek be a szárnyparancsnokhoz. Egy örs tevékenységének az átvizsgálása minimálisan 1 napot igényel. Továbbá azt is felhozzák ellene, hogy a szolgálati havifüzet és mellékletei azért, mert azokat a szárnyparancsnoknak át kell vizsgálnia, amire örsönként 1—1 nap van száva, huzamosabb ideig maradnak távol az örsről. Ami viszont az örsön okoz sokszor fennakadásokat. Mielőtt még ezekkel az ellenészrevételekkel foglalkoznánk, ki akarok térni egy olyan kérdésre, ami látszólag nem tartozik ugyan ide, de valójában mégis szoros összefüggésben van ezzel.

A Szut. 593. pont 3. bekezdése a szárnyparancsnok feladatává teszi, hogy alárendelt örseit a közbiztonsági és belső szolgálat tekintetében ellenőrizze és irányítsa, alárendelt legénységét fegyelmezze, oktassa, nevelje és általában mindazoknak a körülményeknek megfeleljen, amelyek rá, mint alosztályparancsnokra hárulnak.

Az 594. pont szerint pedig elsősorban a szárnyparancsnok felelős a közbiztonsági szolgálat ellátásában, az örsök általános működésében, stb. észlelt hibákért. Továbbá azért, hogy az őrsparancsnokai a szolgálatot az utasítások és rendelkezések szerint és célirányosan vezessék. Ezért a szárnyparancsnoknak alárendelt örsei fölött állandó és a legapróbb részletekre is kiterjedő ellenőrzést kell gyakorolnia.

Tagadhatatlanul igen sok kötelesség és feladat hárul ezek szerint a szárnyparancsnokra.

Meggyőződésem, hogy ezek és a többi feladatok, amelyek a szárnyparancsnokra mint közvetlen tiszt parancsnokra hárulnak, nem csökkenthetők. Nem a feladatok megállapításával, hanem azok teljesíthetéseire megadott lehetőségekkel lehet csak könnyíteni azok célirányosabb, eredményesebb működésén. Véleményem szerint éppen az adott feladatok szabják meg azokat az eszközöket, amelyek alkalmazásával a szárnyparancsnokok szolgálatukat eredményesebben s a célnak megfelelőbben tudják elvégezni.

Ezek közül a feladatok közül a legfontosabbak: az örsök közbiztonsági szolgálatának ellenőrzése és irányítása, a fegyelem kezelése, az oktatás és a nevelés. A többi feladatokat ezekkel szemben másodrendűeknek tekintem.

Eppen ezért az a véleményem, hogy a lehetőségeket úgy kell megadni, hogy elsősorban ezeknek a fontosabb feladatoknak tudjon a szárnyparancsnok megfelelni.

Azokat a nehézségeket, amelyeket a feladatok tel-

Szolgálati ebek kiképzése a német hadseregben: Az eb távbeszélő huzalt fektet.

jesítése közben tapasztaltam, részben a szervezésben találtam.

Eppen az adott feladatok miatt a szárnyparancsnokot nem helyhez kötött, hanem mozgékony parancsnoknak képzelem. Aki minél sűrűbben érintkezik személyesen alárendeltjeivel.

A feladatok fontosabbjait tekintve, ez a mozgékony szükség a közbiztonsági szolgálat ellenőrzése és irányítása, a fegyelem kezelése, az oktatás és a nevelés szempontjából is.

Nagyon hosszadalmas lenne s nem tartozik e cikkem keretébe, hogy ennek az előnyeit részletesen kifejtsem, csupán azért érintem, hogy nézeteimet jobban megértessem.

A szárnyparancsnoknak ezt a mozgékonyt két módon lehetne biztosítani. Az egyik mód erre a szemlék szaporítása (esetleg meglepések formájában), a másik mód pedig az volna, hogy az irodai tennivalóit a legszükségesebbre korlátozzuk. Ez utóbbi törekvést természetesen megint a sajátos viszonyaink korlátozzák.

A közbiztonsági szolgálat ellenőrzésére és irányítására, különleges viszonyaink miatt, ugyszólván egyik leghathatósabb eszköz a szolgálati havifüzetek, szolgálati lapok és bűnügyi feljelentések fogalmazványainak a lelkiismeretes átvizsgálása. Így tud lehető gyorsan a szárnyparancsnok a szolgálat teljesítésénél és vezénél befolyást gyakorolni, hibákat megszüntetni és helyrehozni. De ez az oktatás és nevelés célját is szolgálja, mert éppen a hibák felfedezése

és azok elkerülésének módjaira való helyes rámutatás, nem egyéb, mint oktatás és nevelés.

Ezért kellett egy olyan hathatós eszközt adni a szárnyparancsnoknak, hogy állandóan érvényesíteni tudja ellenőrzési és oktatási befolyását. Ez egyik legfontosabb tennivalója.

Ez ellen a rendszer ellen a legtöbb észrevétel az, hogy nem lehet a követelményeknek megfelelően végrehajtani, mert igen sok időt foglal le s így nem jut a többi, jobbára adminisztrációs tennivaló elvégzésére is alkalom.

Itt önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy vajon mi a fontosabb tennivaló: A közbiztonsági szolgálat ellenőrzése és irányítása és az oktatás, nevelés vagy pedig jobbára az adminisztráció szolgálatába állított tennivalók ellátása.

Véleményem szerint első és legfontosabb kötelessége a szárnyparancsnoknak a szolgálat ellenőrzése és irányítása és az oktatás és nevelés. Ez együttvéve egy fontos feladat. Az adminisztráció csak egy szükséges valami, ami nem cél, hanem csak eszköz. Ami csak a fentebb vázolt feladatok teljesíthetése miatt van. A adminisztrációs tennivalók csak kiegészítik szükségszerűen ezeket. Ami nagyjában egyszerű irodai tennivalókban nyilvánul meg. (Nevezetesen: előjegyzések vezetése, iktatás, postázás, stb.)

Ha tehát felismerjük ezeknek a feladatoknak az elsőrendű fontosságát, akkor keresnünk kell a módokat is, hogy ezek teljesítésének a lehetőségét biztosítsuk.

Ezeket a módokat megadni véleményem szerint csak úgy lehetne, ha a mellékes tennivalókat csökkentjük s miután a mi különleges viszonyaink miatt ezeket a tennivalókat csak részben csökkenthetjük, úgy legalább módot kell adnunk arra, hogy ezektől a mellékes feladatok személyes végzésétől valamilyen formában mentesítsük a szárnyparancsnokot. Erre pedig egyedüli célravezető módnak a szárnyparancsnoki iratok rendszeresítését tartom. Ennek a közegnek a célirányos foglalkoztatásával alkalmas lesz a szárnyparancsnoknak arra, hogy a szolgálat irányításával és az oktatással, neveléssel többet foglalkozzék. Így vezetői befolyását hathatósabban érvényesíthetné.

Meg vagyok győződve arról, hogy ebben az esetben rövid időn belül fel fogják ismerni szárnyparancsnok bajtársaim ennek az új rendszernek az üdvös hatását vezetői befolyásuk terén, de az eredményben is.

Ebben az esetben nem jelent majd munkaszaporodást a havi tevékenységnek a részletes és lelkiismeretes átvizsgálása. Idő is jut rá elég, mert más irányú elfoglaltsága korlátozva lesz. Így igazán fontos kötelességének szentelheti majd idejét. A szemléit pedig egyéb ellenőrzői kötelességének a teljesítésére tudja felhasználni, mert lesz módja és ideje arra.

A Csüsz. 41. §-ában tárgyalt rendszer ellen felhozott másik ellenérvével, ha jól tudom, az, hogy a szolgálati havifüzet és mellékletei (egy havi tevékenység iratai) pl.: 2 szakasziparancsnokra osztott 10 örsös szárnynál 5 napig van átvizsgálás céljából a szakasziparancsnoknál s így a Csüsz. 158. pont 2. bekezdése értelmében, csak a következő hó 8-án érkezik be a szárnyparancsnoksághoz, egyszerre mind a 10 örsről. Ha a szárnyparancsnok ezeknek az iratoknak a gondos átvizsgálására örsönként legalább egy napot fordít, akkor 10 örsnél ez 10 napot jelent. Vagyis az örsökről a havi tevékenység iratai, az ide-oda való postai szállítást is számítva 21 napig vannak távol, ami az örsöket munkájukban igen sokszor hátráltatja.

Véleményem szerint a Csüsz. előbb idézett pontjában foglaltakkal, illetőleg annak szellemével nem ellenkezik az az eljárás, ha a szárnyparancsnok elrendelné, hogy a szakasziparancsnok, mielőtt átvizsgálta valamelyik örs tevékenységét nyomban terjessze fel viszont a szárnyparancsnok, ahogyan átvizsgálta egy örsnek a tevékenységét, nyomban visszaadja azt. Így az iratok az örsről nem volnának olyan sokáig távol. De még eredményesebb lenne ebből a szempontból az az eljárás, ha már az örsök (külön-külön csoportokba, mondjuk két naponként 3—3 vagy 2—2 örs) meghatározott időben küldnék fel a tevékenység iratait. Így még az az előnye is volna ennek az eljárásnak, hogy abban az időközben, amíg így az örsökről csoportokban elküldött havi tevékenység iratai a szárnyparancsnokságokhoz beérkeznek, a szárnyparancsnok más tennivalóit is nyugodtan elláthatja.

A munkatöbblet, amit ez a rendszer okoz csak abban jelentkezik, hogy a szolgálati havifüzetet is át kell havonta még az állomás helyén vizsgálni. A fogalmazványoknak és szolgálati lapoknak egy óra eső száma semmivel sem több az eddigieknél. Véleményem szerint a munkatöbblettel hatványozott arányban áll az az előny, hogy az örsnek az egész havi tevékenységét egyszerre át lehet tekinteni s így jobban ellenőrizhető és irányítható az örs működése. Továbbá, hogy szemlén a szárnyparancsnok mentesítve van az irodai ellenőrzés tömkelegétől. Az oktatásra, nevelésre, stb. több időt fordíthat.

Azt hiszem, hogy a Csüsz. egyes rendelkezései, melyek most még nehézkeseknek látszanak, a gyakorlatban be fognak válni, mielőtt bajtársaim jobban megismerkednek ezekkel az elvekkel. Tudjuk, hogy az emberek hajlandók arra, hogy minden újítást bizonyos foku bizalmatlansággal fogadjanak. Ezeket az újításokat meg kell tehát ismerni és alaposan ki kell azokat próbálni. Nézetem szerint csak a megfelelő kipróbálás után lehet azok helyességéről vagy helytelenségéről végső véleményt mondani.

A testnevelés a nemzeti erő szolgálatában.

Irta: TOLDY ÁRPÁD százados.

Az utóbbi években sűrűn hallottunk nemzeti célokról, nemzeti ideálokról, nemzetnevelésről stb., ennek a sok beszédnek, de hála Istennek, már sok tettnek is a végcélja egy és pedig: egy szerencsétlen sorscsapásoktól sújtott nemzetnek, amelyen már ellenségei halálos ítéletet akartak végrehajtani az élni akarása.

Elni! Tág fogalom: a legrosszabb és legjobb együtt, minden! Amíg működik organizmusunk, amíg lüktet bennünk a vér vagy amíg meg nem szabadul lelkünk földi terhétől, addig élünk. Ami bennünket az élet első szikrájának fellobbanásától a vég felé vezet az enyészetig, mindazt felölelt ez az egy fogalom: Élet. Ha mint felgyújtott fáklyát képzelem el magamnak az életet, lobogó tüzrel és szétáradó fénnel világít testben, lélekben az erős, egészséges ember kezében, ellenben csak fénytelenül gyengén fog pislogni, ha tüztét beteges, kóros szervezet s erőtlenség, hanyatló lélek szítja. S ha végigsöpör az élet vihara a fáklyaerdőn, a gyöngy, szunnyadó lángok halvány fénye a sötétségbe vész, kialszik nyomtalanul; ellenben fellobbannak s vakító fénnel égnek az erős lángok s dacolnak minden viharral, nem vesz erőt rajtuk a sötétség, sőt edzi szikrázó tüztét a fergeteg: diadalmaskodik a testben, lélekben erős élet s helyt ad ennek a satnya, ellenállásra képtelen szervezet.

Az élet örökös harc. Nem kell visszamennünk a legparányibb élő, a mikroorganizmusok világába, hogy onnan kiindulva vonjunk le következtetéseket és szemléltessük a létért való küzdelem törvényszerűségét; elég visszapiillantunk az emberiség történeti korára, hogy előttünk álljon a döbbenetes valóság: nemzetek jönnek az ismeretlenségből, hatalmuk világot renget, de pusztulnak nyomban, mielőtt felüti fejét az elernyedés csirája s helyt adnak a küzdelemre erősebb, edzettebb s frissebb új honfoglalóknak.

Nem a szerencse kereke s nem a forgandó sors az — ez csak kishitűek önámítása — ami a népek küzdelmeit intézi s irányítja, hanem a nemzeti életerő ad ennek határozott lökést s megdönthetetlen súlyt. Nem véletlen, hogy lehanyatlott Spárta és Athén, hogy összeomlott a makedon és perzsa birodalom, hogy új tömegek feldúlták a hatalmas mongol birodalmat, hogy elbukott Karthago, hogy letűnt Róma csillaga: a hatalom mindég elbizakodott és rövidlátó, az önteltség, a tétlen jólét, az élvezetekben való tobzódás már magában hordja a pusztulás csiráját s ha megjelennek a kapuk előtt új erőslelkű, edzett harcosok, elvész az eltespedt, dölyfös kényur.

Nemzetek ugyanugy élnek, mint az egyén: a nemzet él fiainak életében, az ő ereje fiainak ereje, az ő

Egy híres francia versenyló, mely több mint százezer frankot nyert gazdájának a különböző európai lóversenyeken, rheumát kapott, amit 21 napig tartó iszapfürdőzéssel gyógyítottak ki.

győzelme fiainak győzelme; boldog a nemzet, ha fiai megelégedettek. Nem lehet e kettőt különválasztani: a nemzetet fiainak végzete emeli fel vagy dönti a sirba. Ahol a nemzeti élet ellentétbe kerül az egyéni élettel, ahol a nemzet fiai maguknak élnek csak, ahol a rideg egyéni önzés az ur, ahol nem világít magasabb eszmény, mely irányt mutat, ahol nincs közös cél s nincs közös munka, ahol nincsen közös szenvedés és öröm, ott már nincs nemzet, legfeljebb névleg, erő, súly és alap nélkül s rombadönti azt az első megrázkódtatás.

Miben is rejlik a nemzet ereje? Talán az állam területének nagyságában? Talán a polgárok lélekszámában? Talán anyagi javakban? Vagy talán a sok katona s a harci eszközök tökéletessége és sokasága döntené azt el? Vajjon ezek lennének az erő biztosítékai? Nem! Ezek pusztán eszközök az erő kifejtés szolgálatában. Hiszen mindez tulontul megvolt az imént említett nagy nemzeteknél, mégis nyomtalanul eltűntek.

Tehát mást kell keresnünk, máshol találjuk meg az erő forrását.

Az erő forrása az egyedekben rejlik s nem más, mint minden egyéni értéknek és munkának az alárendelése egy magasabb közös célnak: a nemzet, az állam eszményének s gyarapítása az egyéni erőnek azért, hogy mennél inkább szolgálhassuk ezt a fenkölt ideált.

Ez is önzés: igaz! De nemzeti, faji! Szolgálja a nemzet egyetemét s a nemzet tagjai között a legszelebb altruizmus nyilvánul meg, azért segítjük egymást, azért dolgozunk válllva, hogy szilárd alapot adjunk nemzetünk épületének: az államnak; értékeinket, teljesítőképességünket, energiánkat annak szolgálatába állítjuk, mert megfordítva a dolgot: az erős

állam viszont biztosítéka az egyéni boldogulásnak, békének és megelégedettségnek.

Ha mi valamennyien egyenként e magasabb célkitűzés mindent összekapcsoló szellemében élni akarunk, élni is fogunk és virulni, élni fog a nemzet is, mert ennek élni akarása az egyedek életterében van és abból adódik.

Mint a nemzeti lét főtényezőjét emelem ki tehát az összetartást a közös nagy cél tudatában. Ez az a hatalmas lelkierő, mely egyé forrasztja a nemzet fiait az áldozatkész hazaszeretethez; ez a belső erőfőttetőző kifelé, mint tiszteletet parancsoló tekintély, mint bevehetetlen erő s mint egységes önvédelem jelentkezik.

Az önvédelem: harc, embe nek ember elleni harca, élet-halál küzdelem a támadóval szemben s támadás, ha a nemzeti lét kérdése úgy parancsolja, összefogása valamennyi nemzeti erőfőttetőzőnek az állam nyugalma, békéje, jóléte és biztonsága érdekében.

Kegyetlen és szomorú ellentmondás, de sajnos, ez a való élet: harcolni kell, hogy békében élhessünk; életünket kell áldoznunk, hogy nemzetünk életét biztosítsuk s ha áldozzuk mindenünket, még akkor is ott állunk a nagy bizonytalanság előtt: sikeres lesz-e önvédelmi harcunk?

A siker biztosítéka csak a szorgos erőgyőttetés lehet a fajszeretettel s a nemzeti öntudat alapján, úgy erkölcsi, mint anyagi téren a főkőzása fizikai erőinknek oly mértékben, hogy fölénybe kerüljünk ellenségeinkkel szemben.

Idegen véleményyt tűrni kevés tud; pedig ki tűrni nem tud, hogy kíván türetni?
Kölcsey.

Nem céloim most, hogy bővebben térjek itt ki mindama tényezőkre, melyek eredője a nemzeti élet szilárd bázisa, hanem kiemelem ezek közül csak azt, amivel ennek megteremtése érdekében minden egyes magyar tartozik nemzetének: ez pedig az egyéni munkabírási, a küzdő- és harcképesség lehető legmagasabb fokig való emelése azzal, hogy egészséges életmód mellett gyakorlott, friss és edzett fizikum elérésére és tartós biztosítására törekszünk.

Az egészséges ember legboldogabb közöttünk. Közkeletű mondás: »Sebaj, csak egészség legyen« s így is van. Legnagyobb emberi érték ez az életben, nélkülül csak teher s nyomorúságos tengődés az élet, nincs benne öröm, nincs melegség, fény, szín: rideg, szürke, fagyos a beteg szervezet élete, a vele járó állandó lelki depressziók az elégedetlenség, a gyűlölet melegágyai, a beteg ember irigy, önző s rosszindulatúvá válik, nem tud lelkesülni, nem ismer eszményeket, csak terhére van önmagának és embertársainak.

Mint ahogy a jó kertész neveli csemetéit és gyümölcsfáit erős, egészséges törzssé, úgy kell nekünk is nevelni gyermekeinket s magunkat. A testnevelés rendelkezésünkre bocsát minden eszközt erre, csak élni kell vele.

A munkának, küzdelemnek, harcnak alanya mi vagyunk: az ember, a fizikai lény; testünk szervezete s az izomerő tesz alkalmassá erre. Örizzük meg és fokozzuk képességeinket az észszerű testnevelés által, használjuk fel ennek eszközeit, hogy magunkénak mondassuk a legnagyobb kincset, a tartós egészséget. Minden, amit nyújt, csak jó, csak örömet és megelégedést ad s mégis, hányan idegenkednek tőle, sőt egyenes ellenségei is vannak az ügynek.

Az észszerű testnevelés nem szolgál csak köz-, hanem, mint láttuk, elsősorban öncél. Nem áldozat az tölem, hogy törekszem biztosítani egészségemet s fokozni erőmet, hanem a legnagyobb öröm részemre ennek érzete s mégis szolgálok ezzel a köznek, nemzetemnek is, mert nem lehet gyöngye az a nemzet, melynek erőskaru, edzett, bátor fiai vannak.

Ezekután a testnevelés fontosságát nem kizárólag nemzeti szempontok figyelembe vételével s általánosságban fogom tárgyalni, hanem áttérek annak eszközeinek, a sportnak részben mint öncélú, az egyén érdekeit előmozdító tevékenység kérdésére.

Új dolog, új eszme-e a testnevelés, a sport kérdése? Nem! Mondhatnám egyidős az emberrel. Csak aszerint változott, amint azt más és más cél szolgálatába kellett állítani. Voltak kinövésük is: pl. Spárta annyira ment, hogy az ujszülötteket hivatalosan megvizsgáltatták s ha nem találtattak elég erősnek, egyszerűen ledobták a Taigetos szikla szakadékába, mert csak egészséges polgárra, harcosra volt szükségük.

Általánosan összefoglalva a testnevelés célja mindig az volt és ma sem más, minthogy eredményesen küzdjük le mindazokat az akadályokat, melyeket az élet sora eléünk állít; hogy megszerezhessük létfeltételeinket, hogy dacoljunk az idő viszontagságaival, a szervezetet támadó betegségekkel és hogy a fizikai harcban győztesként kerüljünk ki.

Magam előtt látom a barlanglakó ősembert, amint fiát hatalmas kövek dobására tanítja, amint sivitva pattan ki izmos kezéből a kovahegyű nyilvessző, vagy amint vasmarokkal fojtja meg a rátámadó fenevadat; ott gyakorolja magát a görög ifjú a dárda, gerely és diszkoszvetésben, ugrik, fut és birkózik, hogy kitar-
több s fürgébb legyen a test-testelleni harcban, orosz-

lánként küzd a Thermopyle szorosban Leonidas a 300 spártai hőssel a perzsák ezrei ellen, 40 km.-t futva viszi a győzelmi hirt Marathon mezejéről Athénbe a hős görög, háromszor futja körül Trója falait a sebezhetetlen Achilles, amíg elejti Hectort; száguldó iramban biztos kézzel üzi harci méneit a római s mindent letipor harckocsijával, dárdája átüti ellenének páncélozott paizsát; halált osztogat ficáncoló paripájáról a hun és magyar íjász, csatabárdal üt rést Botond Bizánc vaskapuján; súlyos páncélos lovag alatt tajtékzik a nehéz angol paripa és lovasa acélos izmaival emeli ki szálfájával nyergéből ellenét s úgy ejti a porondra; rettentő buzogárnyal százakat terít le Hunyadi és Kinizsi; egyetlen zizzenő nyíllövéstől össze-rogy a hatalmas európai bölény; életre-halálra küzd a középkori lovag egy szép asszony mosolyáért; lovagi tornák, harci játékok nagy eseményei fényes udvaroknak; mesterien forgatja lovát s kardját a könnyű magyar lovas.

Büszkén és bátran mutatták meg a nemzetek erejüket a harcban, de kérkedve fitogtatták azt békében is.

Jött azután egy idő: a XIX. század s különösen ennek a második fele, amikor a szellemi élet fellendülésével hanyatlani kezdett a fizikai erő értéke; a harcosok letették a kardot és tollat fogtak helyette, a ficáncoló lóról íróasztal mellé kerültek a nemzet katonái. Tultengett a szellemi munka s a testnevelés, az edzés, a torna kérdése teljesen feledésbe ment. Ennek káros következményei azonban hamar éreztették hatásukat. Saját kárán jött rá az ember, hogy a testmozgás nemcsak szükséges, hanem egyenesen nélkülözhetetlen feltétele a tartós és különösen éppen a szellemi munkabírásnak. Megindult tehát a testnevelés mai formája, a sport most már nem közvetlenül a harc, hanem elsősorban az egészség és életerő megővésének érdekében.

Mint látjuk, tehát három nagy fázison ment keresztül eddig a testnevelés kérdése: először megkövetelte annak üzését a létfontartás, azután a szakadatlan harc s végül nélkülözhetetlenné vált az a szellemi élet korában.

Lelkes apostolok kezdték hirdetni az egészséges életmód és a sport szervezetet éltető, frissítő hatását. Amerikában és egyes művelt nyugati államokban sikerült már a háboru előtt elérni azt, hogy nem a csap-székek és mulatók, hanem a sportterek lettek a lakosság szórakozóhelyei. Hogy ez mit jelent, látjuk a közegészségi állapotok statisztikájában és a munkateljesítés számadataiban, de megtanultuk különösen felismerni óriási hatását a nagy háborúban: a nem katonáskodó Amerika és Anglia szinte varázsütésre teremtetten elő kiváló katonákból álló hadseregét.

Tudjuk, magunk tapasztalásából, hogy a rendetlenül élő, rendetlenül táplálkozó, friss levegőben nem mozgó emberek mennyire elpuhulnak, elsatnyulnak, koravének s tehetetlenek lesznek. De hát nálunk bizony sokáig igen kevesen voltak, akik törődtek ezzel a bajjal. Társadalmi intézményeink nem voltak, s magunk sem segítettünk magunkon. Jelentősebb sportélet csak a fővárosban kezdett kifejlődni. Tornaoktatás is csak a középiskolákban volt s ott is legfeljebb heti 2 óra.

Hosszu ideig nálunk az egyedüli hely, ahol egészséges embereket neveltek, csak a hadsereg volt. Vissza-idézem olvasóm emlékezetébe a háboru előtti viszonyokat, mily nagy különbség volt katona és civil között. »Katona« e szó nemcsak azt jelentette, hogy valakin

egyenruha volt. Ezalatt egy egészen más embert képzeltünk el magunknak, mint a többi polgár, a »civil«. A »katoná« egészséges, edzett ember volt, nem ártott szél, vihar, hó és jégeső, nem félt senkitől, semmitől; izmos természetén nagyszerűen feszült a mundér, kemény, határozott léptekkel járt; nézése nyílt, bátor; modora egyenes, férfias; kedve állandóan derűs s büszkén mondta el magáról, hogy ő »katoná«. Visszaemlékszem pedig arra, hogy amikor bevonult az ujonc, épp olyan volt az, mint a többi »civil«, de szolgálati éve alatt a rendes, egészséges életmód melletti test-edzés és nevelés rövidesen egészen más embert teremtett belőle.

Nem kell tehát felsorakoztatnom itt más bizonyítékokat, szemünk előtt láttuk mindannyian, miképp lehet célszerű neveléssel új embereket faragni. Sajnos, abból a nagyszerű »katonából« nem volt elég a háboruban, mert ha lett volna, nem szivhatná most az ezeréves haza drága levegőjét szedett-vedett hitvány söpredék.

Szerencsétlen nemzetünknek sohasem volt annyira szüksége a »katonára«, mint ma. Mivel pedig ma még hadseregről sem beszélhetünk, kell hogy minden egyes magyar saját magát nevelje ideális »magyar katonává«.

Amit eddig mulasztottunk, kezdjük ugyan már a háboru óta pótolni; saját kárunkon, drágán, de sokat tanultunk és felbecsülhetetlen értéket képvisel az a tény, hogy felismertük mi is, az egész magyar társadalom a testnevelés mérhetetlen fontosságát.

Mit is kíván hát a sport, a testnevelés, amit aztán megbecsülhetetlen kamatokkal fizet vissza.

Ismerjük meg előbb az emberi szervezet életműködését: az agy, idegek, szív, tüdő szerepét, az izomrendszer munkáját és az anyagcsere folyamatait, stb.

Megköveteli a testnevelés, hogy szervezetünknek megfelelő, de lehetőleg sokoldalú s ne csak szezonportot üzzünk, tehát rendszeres sportművelést; ide tartozik az akarat nevelése, egész szervezetünknek akaratunk alá való rendelése, a küzdőképesség és kitartás fokozása s a győzni akarásra való nevelés; a munka és pihenés helyes aránya, a táplálkozás és a táplálékok helyes megválasztása, tisztaság, fürdés, friss és sok levegő, egészséges öltözködés és a szervezetre káros behatások elkerülése.

Ha összefoglalom, amit itt-ott megemlítettem s a testnevelést a kitűzött cél elérésére mint alkalmas utat akarom megjelölni, röviden ezt mondhatom róla: »A testnevelés magában foglalja mindazokat az eljárásokat és módokat, amelyekkel valamennyi rendelkezésre álló eszköz igénybevételével testünket, szervezetünket az élet sokoldalú követelményeinek és feladatainak teljesítésére a lehető legalkalmasabbá tesszük, egészségünket biztosítjuk és életünket, anélkül, hogy embertársainknak terhére lennénk, a lehető végső határokig meghosszabbítjuk«. Közleményemmel csak annyit szeretnék elérni, hogy mindazok, — vannak sokan — akik a testnevelésben valami fölösleges rosszat véltek látni, gondolkozzanak egy kicsit a dolog felett lássák be, hogy tévedtek és lépjenek ők is lelkesen arra az útra, mely Nagymagyarország ezeréves határaihoz vezet.

Ki az ez életben előforduló jót és rosszat legjobban el tudja birni, az van nézetem szerint legjobban nevelve.
Rousseau.

Leleplezték Sztranyavszky Sándor államtitkár arcképét.

Nógrád megyének a balassagyarmati megyeházán szép, meleg, bensőséges ünnepet hozott a június hó ötödik napja. A belügyi államtitkári szék elfoglalása előtt Sztranyavszky Sándor volt a vármegye főispánja. Arcképét megfestette hálás megyéje s a közönség impozáns, meleg érdeklődése mellett leplezték le *Karlovitzky Bertalan* világhírű festőművésznünk ecsetje alól kikerült arcképét.

A főispáni hivatás lehiggadt közállapotok mellett is próbára teszi a kiválasztott férfiak rátermettségét. Meg kell mutatniok, hogy szeretik a szűkebb hazájukat, de érvényre tudják juttatni az országos, általános szempontokat és érdekeket is. A főispánnak nem szabad lokálpatriótának lenni, de nem szabad a megyéje talajából, gondjaiból, törekvéseiből sem kiszakadnia. Sztranyavszky Sándor pedig akkor vállalta ezt a feladatot Nógrád megyében, amikor ott is legnagyobb volt a kétségbeesés, elernyedtség, tanácstalanság, amikor az ország lakossága még nem találta meg a kibontakozás, talpraállás közös útját.

A törhetetlen akarat, a minden akadályon áttörő hit, az el nem tántorítható kitartás Sztranyavszky Sándor államtitkár egyéniségének olyan mértékben s annyira vezetésre termetten a sajátja, hogy juttatni tudott abból a csüggedőknek, fel tudta rázni megyéjét a kábultságból, hitet tudott adni a hitetlennek s erőt a gyengének, önmaga egy egész vármegyének. Egységet teremtett, kitűzte a célt és példaadással kemény kézzel kényszerítette a gondjaira bizott megyét, hogy siránkozás helyett emelje fel a fejét és ragadja meg a tollat, kalapácsot, ekeszarvát, dolgozzon építsen a romok helyén.

Amikor neve már országos jelentőséget nyert, megyéjét akkorra kivezette a zürzavarból, visszaadta annak az ép, életerős idegeket s munkaképességet.

Akik a nemzetek sorsát, világrengető mozgalmak kibontakozását tisztán látó szemmel tudják figyelemmel kísérni, azok a kaoszából élesen kiemelkedve látják azoknak a férfiaknak az alakját, akik a lehorgasztott fejü vagy a mámoros jelszavaktól megkötyagosodott tömegnek irányt tudnak mutatni, irányt, kiutat a csüggedésből és egészséges levezető utat a szenvedélyeknek.

Nógrád megye közönsége tudatában van annak, hogy a vármegye erkölcsi és gazdasági életének talpraállásában Sztranyavszky Sándornak mit köszönhet. Képmásának megörökítése és leleplezési ünnepé nem a sablon, az átlagmegtisztelés ünnepé volt, hanem a szeretetnek, tiszteletnek és tekintélynek meleg s őszinte megnyilvánulása, amivel őt megyéjében, »mert hiszen már születésénél fogva is az«, körülveszik.

A megyeház közgyűlési terme zsúfolásig megtelt a vármegye közönségével; az ünnep fényéi emelte megjelenésével Scitovszky Béla belügyminiszter, a belügyminisztérium négy h. államtitkárának és számos magasabb rangú tisztviselőjének jelenléte pedig a belügyminisztérium tisztviselői karának ragaszkodását bizonyította. Ott voltak a törvényhozás képviselői, a szomszédos vármegyék főispánjai és a közélet előkelőségei sorából még számosan.

A kép leleplezése az alkalom, a vendégek s a megyeháza méltóságának megfelelő, nemes pompájú külsőségek között történt.

Az ünnepi beszédek Pályi Pál főispán és Prónay József törvényhatósági tag mondották s az utóbbi beszédet a közgyűlés jegyzőkönyvében örökítették meg a közgyűlés kívánságára, hogy az utókor a megye történelmében érdemeiket szerzett ősnek ne csak az arcképét, hanem sorokba öntve működését, szereplését is láthassa.

Portyázás.

A Valóság rendszerint száraz, rideg, sokszor komoran sötét, olykor csaknem elviselhetetlen. Enyhítésére, elviselhetésére a bölcs Természet társul adta az Illúziót. Nem kell tehát minden erőfeszítéssel azon dolgoznunk, hogy az illúzióknak színes, tarka álomszerű buborékait sorra leverjük a száraz okoskodásnak, a realizmusnak, a cinizmusnak durva jütyköseivel. Előszeretettel cselekszik ezt éppen a jóbarátok, jóakarók, a jó ismerősök, amikor »hallgass rám, én a javadat akarom« bevezetéssel felnyitják az illúziókban ringatózó barát, ismerős szeméit. Kinevetik moziban, ha egyik megkapó jelenetnél könnyek szöknek a szemébe, korholják, számárnak nevezik, amikor munkáját tulságos lelkiismeretességgel végzi, figyelmeztetik nézzen jobban utána a felesége dolgainak, mert az aszszony — »ugy hallották« — nem olyan mintaképe a hűségnek, mint ahogyan ő azt gondolja... Mikor aztán a szegény »felnyitottszerű« annyira józanul, tisztán látja maga előtt a Valóságot, hogy jöbe puffantja magát, akkor a kávéházban összejönnek ezek a jóbarátok, jó ismerősök és miközben feketekávéjukat szűröcsölgetik, elmondják egy tucatszor is: »Szegény Pista, jó fiu volt, kár érte...«

*

Ha nem éreznök oly nyomasztóan erkölcsileg, anyagilag, politikai és gazdasági téren Trianon következményeit, nevetni kellene azon a naivságon, amiről kisántánt és kisántántprotektor körökben újra és újra tanuságot tesznek. »Igaz bár«, mondják, »a trianoni határ etnográfiai tekintetben nem kielégítő, de a békeszerződéshez még sem szabadul hozzányulni, mert ez a világbéke újabb felfordulásával jenyegetne«. Amint mondtam, nevetni is lehetne ezen, de mert nevetés helyett keserű grimasz jön ajkunkra, a naivságot sem tudjuk ártatlan naivságnak nevezni, hanem inkább rosszakarattal párosult korlátoltságnak. Hisz amióta a híres békeszerződéseket lezárták, azóta már egynémely változtatásokat tettek azokon. Akkor nem volt veszélyeztetve a világbéke? Mi volt a török eredeti békeszerződéssel? Nem követte azt egy Lausanne? Mi volt a londoni egyezmény? Nem lett az eredeti szerződés megváltoztatva néhány százezer szláv javára, kik az adriai tengerparton szétszórva olaszok között élnek? Ezzel a londoni egyezménnyel sem fordult fel a világbéke? Miért hát éppen Trianon!? Miért csak Trianon!? Félre teszünk keserűséget, elnyomjuk szívünknek nemcsak minden sovén, de minden érthető és jogos megmozdulását, szárazan, ridegen, semleges szemmel keressük az ok, a magyarázat után, mely ezt az abszurd állítást elfogadhatóvá tenné. De hiába minden. Ez az állítás: »Trianonon nem szabad változtatni, mert felborul a világbéke« — ez az állítás meghaladja nemcsak józan értelmünket, de képzelőtehetségünket is.

*

Moszkvában 5000 munkanélküli vonult tüntető menetben a Kreml elé, visszaszorították a milíciát, majd

az erősítésül odaérkezett lovasrendőrök parancsnokát lerántották lováról és összeszurkálták. Ha az ember nem tudná, hogy 1928-at írunk és hogy II. Miklóst már 10 évvel ezelőtt meggyilkolták, azt kellene hinnünk, hogy a Kreml oblakaiból a cár tekint komoran a munkát és kenyeret követelő népre. A Kremlben azonban már nem a cár lakik, hanem azok, kik 10 évvel ezelőtt azt hirdették, hogy a kommunista állami be rendezkedés mellett minden embernek csak körülbelül háromnegyed órát kellene dolgozni naponta s máris biztosítva lenne a megélhetéshez, létjenntartáshoz szükséges minimum. S ime! Itt van ötezer ember, kik nem háromnegyed órát, de tizenkettőt is szívesen dolgozának egy nap, csak kenyérhez jussanak. Ami munka nincs, mert a gyárak javarésze még ma sem ont kéményén füstöt, a gépeket sokkal könnyebb volt elállítani, mint újból megindítani. S az ötezer ember éhes gyomorral rájön arra a marxi igazságnál is igazabb igazságra, hogy más az elmélet és más a valóság.

*

Nekünk magyaroknak sok a hibánk, sok a rossz tulajdonságunk és bizony alig akad itt-ott téma, amelyben, ha igazságosak, tárgyilagosaak akarunk maradni, ne kellene erről-arról a kifogásolás, a korholás hangján megemlékezni. De hála Istennek, nem mentek feledésbe az erények sem. Kétségbevonhatatlan, ragyogó bizonyítékot szolgáltatott erről a nemzet a legutóbbi bulgáriai földrengés alkalmával. Országháztól le kis szövetkezetekig, mágnástól napszámosig mindenki kivette részét abban a nemes adakozásban, mely a hajlék nélkül maradt, szánandó szerencsétlen bolgárok javára folyt. A bolgár közvélemény meghatottan s egyben csodálkozva fogadta a Magyarországból érkező tekintélyes adományokat. Csodálkozva, mert hiszen jól tudják ott, hogy egy igazságtalanul szétnyírbált, kifosztott ország vagyunk. Az egyik szófiai lap többek között ezeket írja: »Minden oldalról érkeznek ugyan segélyek, de az, amit Magyarország nyújt, különösen megkapó. Valamennyi külállam közül Magyarországnak az, amely a legnagyobb mértékben kiveszi részét a bulgár nép fájdalomából és amely a legmélyebb rokonszenvet és barátságot tanúsítja.« Mily jól esik ezeket a sorokat olvasni. Milyen kár, hogy ez az ezer évre visszatekintő nagylelkűség, ez az ősi magyar lovagiaság, hogy ezek a tündöklő tulajdonságok a Csonkaország határain belül olykor-olykor elhomályosodnak, sőt időkre teljesen elvesznek s helyt adnak mostoha testvéreiknek — a szükkeblűségnek és kufárlelkületnek.

*

»Virtus!« Gimnazista koromban tetszett ez a szó. Tizenhat krémest bepakkolni egy ültő helyben, huszszor átuszni oda-vissza a Sajót, krétával számárfejet rajzolni a latin tanár télikabátjának hátára, előre tolni az iskolaóra nagymutatóját, hogy a pedelusz egy negyedórával előbb csengessen, — mindez »virtus« volt. S most visszagondolva ezekre a virtusokra, még most sem szégyenkezem, hogy ezekben s az ilyesfajta virtuos stiklikben jómagam is jó egynéhányszor részt vettem. Volt ezekben valami kedves. Fiatalság, bolondság! Azóta eltelt már néhány esztendő, jó öreg latin tanárom már azóta nyugszik, a mai diákvirtusokai már nem igen ismerem, az újságokban szoktam böngészni »virtusok« után. Találni bőven. Nézzük csak a legutolsó kettőt. Az egyik: Egy nyugalmazott városi tisztviselő fogadott a barátaival, hogy egy ültőben megiszik öt liter pálinkát és nyolc liter bort. Be is tértek egy

vendéglőbe, megrendelték a bort és pálinkát, és hősünk inni kezdett. Három liter pálinkát és hat liter bort húzott már le, akkor egyszerre szívéhez kapott és holtan fordult le a székről. — A másik: Egy soffőr öt utassal autóján megpillant egy nyulat, mely kacskaringós vonalban szalad az országúton autója előtt. A soffőrben felébred a virtus, megjeledkezik az öt emherről, kiknek élete az ő kezébe van letéve, ránt egyet a sebességváltón és a száguldó autóval üldözőbe veszi a nyulat. A nyul hol az út közepén, hol az utak szélén fut, az autó mindenütt nyomában. A nyul azonban ijedelme dacára is rájön végre, hogy nincs a poros országúthoz kötve és pneumatik alatt szétlapíttatni, dicstelen halál még egy nyulra is, átugrik az árkon és eltűnik a vetésekben. A soffőr, kinek csodálatos centiméterérzékét erősen befolyásolja a jélórával előbb lehajtott jél liter bor, beszalad egy kerékkel az árokba, az autó felborul s a bennülőket véresen szedi fel később egy arra haladó parasztszekér. »Virtus!« Kezd lassanként ez a szó nem tet-szeni. Sőt néha undor fog el már a puszta hallatára. Törölném a szótárakból is.

Figyelő.

CSENDŐR LEKSZIKON.

95. Kérdés. Vásároló kereskedők árujukkal egyetemben teherszállító gépkocsival fuvaroztatják magukat a vásárokra. Nem ütközik-e ez valamely szabályba?

Válasz. A gépkocsival való iparszerű áru fuvarozás engedélyhez kötött ipar lévén, a fuvarozás vállalója az 1922:XII. t. c. 127. §-ának 1. pontjába ütköző kihágást követte el, ha iparengedélye erre az iparra nincsen.

96. Kérdés. Egy géperejű társaskocsival üzemben levő személyfuvarozó vállalat utvonala több községet érint. Megtörténik, hogy az utasok nagy száma miatt a fuvarozó vállalat megbízottja először a legközelebbi szomszédos községbe igyekezőket fuvarozza el, majd újból visszatérve veszi fel a távolabbi állomásokra utazókat. Ily módon az utvonalon végső állomására néha 20–30 perc késéssel érkezik meg a társaskocsi. Tekintve azt, hogy ez az önkényes intézkedés eltér a megállapított és közhírré tett menetrendtől s az utazóközönség egy részére sérelmes is, megállapítja-e ez az eljárás valamely büntetendő cselekmény tényálladékát?

Válasz. Az 1922:XII. t. c. 34. §-a a rendes járat időhöz kötött gépkocsi felhasználásával üzemeltetett személyszállító (társaskocsi) ipart az engedélyhez kötött iparok közé sorolja. Ez annyit jelent, hogy ennek az iparnak gyakorlása közszempontokból különös feltételek igazolásához kötött engedély elnyerésétől függ.

Az 1922:XII. t. c. 66. §-a értelmében a kereskedelemügyi miniszter az engedély kiadásával egyidőben az érdekelt törvényhatóságok meghallgatásával rendelettel megállapítja az utirányt, az utak használatának esetleges feltételeit, az üzem felszerelésére és személyzetére vonatkozó követelményeket, a járatok számát és idejét, az állomásokat és megállóhelyeket, stb., valamint általában a vállalatra vonatkozó közbiztonsági, közegészségügyi és közrendészeti szabályokat.

Budapesten a városi törvényhatóságok területén működő ily vállalatokra vonatkozólag kötelező a szabályrendeletalkotás. Egy szabályrendelet állapít meg a vállalatra vonatkozó minden lényeges közigazgatási követelményt, míg egyes kérdéseket közgyűlési határozatokban szabályoznak. Joguk van a vármegyei törvényhatóságoknak, valamint

Práno csendőrszázados, az olasz fegyveres erő legjobb lovasa. Győzelmét a király jelenlétében tartott nagy római hadsereglovasversenyen szerezte meg.

a rendezett tanácsú városoknak is az engedélyhez kötött iparok gyakorlásáról szabályrendeletet alkotni, sőt a kereskedelemügyi miniszter ily szabályrendelet alkotását kötelezővé is teheti. A szabályrendeletek kihágásnak minősíthetnek és büntethetnek oly cselekményeket, amelyekkel a megállapított tilalmakat és köteleességeket megszegik.

Annak megállapítása végett teljén, hogy a fuvarozó vállalat vezetője vagy megbízottja az üzem lebonyolításában követett-e el büntetendő cselekményt, a kereskedelemügyi miniszter engedélyokiratát, illetőleg a törvényhatóság vagy r. t. város szabályrendeletét kell ismerni.

97. Kérdés. Mely hatóságok hatáskörébe tartozik az örökösödési eljárás megindítása s hivatalból kell-e azt megindítani? Mily törvényes megtorlás áll rendelkezésre, ha valamely hivatalos közeg mulasztást követ el ebben a tárgyban?

Válasz. Az örökösödési eljárás a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik. Az eljárás megindítása hivatalból vagy valamely érdekelt fél kérelmére történik. Az 1894:XVI. t. c. rendelkezései szerint hivatalból kell megindítani az eljárást, ha az örökös kiskorú, gondnokság alá helyezett vagy méhmagzat, közérdekű alapítvány, avagy ismeretlen helyen tartózkodó egyén. Hivatalból kell megindítani az eljárást, ha a hagyatékhöz ingatlan vagyoni is tartozik s három hónapig senki sem kérte a hagyatéki eljárás megindítását. Hivatalból kell megindítani az eljárást, végül akkor is, ha a hagyatékhöz tartozó ingatlan nem áll az örökhagyó nevében (az örökhagyó mulasztásából vagy más okból kifolyólag).

A haláleset felvétele kötelező akkor is, ha az örökösödési eljárást nem kell hivatalból megindítani. A halálesetfelvételt a községi jegyző vagy körjegyző kötelessége. A halálesetfelvételt 8 napon belül meg kell küldeni az 1927:IV. t. c. értelmében az illetékes kir. körjegyzőnek, ha pedig kiskorú az érdekelt, a gyámhatóságnak is. A kir. körjegyző intézkedik a továbbiak felől s lép érintkezésbe a kir. járásbíróval. A községi jegyző, ha a hagyatékot a haláleset-

ről értesülve, veszélyeztetve látja, köteles azonnal a halottas házhoz menni s a hagyaték biztosítása végett intézkedni.

A községi jegyző, körjegyző vagy városokban az erre kirendelt közeg abban az esetben, amikor a hagyatéki eljárást hivatalból kell megindítani, hivatalból köteles elkészíteni a hagyaték leltárát. A leltározást tartozik megkezdeni a halálesetfelvétel körül felmerült tennivalóinak befejezése után nyolc nap alatt s tartozik lehetőleg gyorsan befejezni.

Az a hivatalos közeg, aki az örökösödő eljárás szabályozásában rá háruló kötelességeit gondatlanságból elmulasztja, fegyelmi vétséget követ el. Ily mulasztás csak akkor büntetendő cselekmény, ha gondatlanságból vagy hanyagságból nem ered, hanem bebizonyíthatólag abból a célból történt, hogy az illető közhivatalnok valakinek jogtalanul hasznát vagy kárt vagy más sérelmet okozzon. Ebben az esetben a hivatali kötelességszegés kimeríti a Btk. 471. §-ába ütköző hivatali visszaélés vétségének tényelemeit.

98. Kérdés. Egy nagyobb (15 lóerős) mezőgazdasági gépet vonatnak az országúton. A gép (traktor) mögé még négy megrakott szekert is akasztanak. Megengedett dolog-e ez?

Válasz. Az 1890: I. t. c. 111. §-ának 2. bekezdése szerint több terhes járműnek egymás után való akasztása tilos, mert veszélyezteti az utpályán lebonyolódó forgalom biztonságát. Ezért a kérdésben leírt cselekmény kihágás, amely az idézett 3. §. 2. bekezdése értelmében büntetendő.

Ha az országutat vasuti vonal is átszeli és a gépnek a vasuti átjárón is keresztül kell hatolnia, akkor a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1923. évi 64.809. sz. rendelete szerint ez az áthaladás csak úgy történhetik meg, ha ezt egy nappal előbb az illető átjáráshoz legközelebb eső vasútállomás vezetőségénél bejelentették. Ha gépet ily előzetes bejelentés nélkül vitték át a vasuti átjárón, akkor a Kbt. 3. §-ába ütköző kihágást is elkövettek.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy katonaszökevény elfogatása.

**Nyomozták: VÁRADI ZSIGMOND őrmester jv.
és ANDRÁSI SÁNDOR próbacsendőr (Nyergesujfalu).**

1928. évi április hó 1-én Bajót községben Váradi Zsigmond őrmester járőrvezető és Andrási Sándor próbacsendőrből állott járőr az ottani cigánytelepet észrevétlenül meglepte és a telep átkutatásához fogott Ezen ténykedésre módot nyújt, sőt előírja azt a Szut. 365. pontja.

Ez alkalommal figyelmét arra terjesztette ki, hogy nincsenek-e közöttük idegen kóbor cigányok. Az egyik vályogvetőnél, névszerint Kovács Sándor cigány lakásán egy gyanusnak látszó cigányt talált, akit igazolásra szólított fel, mely alkalommal ez Zsolnai Sándor nevet mondott be és személyazonosságának igazolására egy hiányos igazolványt mutatott fel. Mivel nevezett cigány magát kellően igazolni nem tudta, járőr őrizetbe vette és vele szemben a motozást foganatosította.

Járőr ezen ténykedésével nem elégedett meg, kutatott az okok után, melyek az idegen cigány ittartózkodását indokoltá tennék, miért is nyomozását oly irányban vezette be, hogy nem-e terheli Zsolnait valamilyen bűncselekmény? Járőr csakhamar megtudta, hogy nevezett cigány bizonyos időközönként Bajót községben a cigány-telepen meg szokott jelenni s alig pár napi ottléte után, újból eltávozik. Ezen értesülés arra készítette járőrt, hogy megállapítsa nevezett

kivel tart fenn összeköttetést Bajóton a cigányok közt. Csakhamar megtudta, hogy Zsolnai, Körmendi Sándorné szül. Kovács Karolina cigánynőhöz jár, kivel állítólag huzamosabb ideig vadházasságban élt.

Ezen újabb adat megállapítása után, hogy Zsolnai Körmendi Sándornéval huzamosabb ideig vadházasságban élt, járőr jó kiinduló pontot talált arra nézve, hogy Zsolnai előéletéről valamit megtudjon. Körmendinét, mint tanút, Zsolnai előéletére vonatkozólag, valamint vadházasságuk alatt észlelt dolgokra vonatkozólag kikérdezte.

Körmendiné Zsolnairól semmit sem akart tudni, majd később a kereszkérdések között — midőn már a határozott feleletadás alól nem tudott kibújni — előadta, hogy Zsolnival huzamosabb ideig vadházasságban élt. Együttlétük alkalmával elmesélte Zsolnai neki, hogy 1923. év március havában (a napra nem emlékszik) Bajót községben, Boza József lakásában lopást követett el.

Majd a további kérdésekre, mivel látta, hogy tagadásával járőr nem elégszik meg, előadta még, hogy Zsolnai katonaszökevény, kit huzamosabb ideig saját lakásukon, szüleivel egyetemben, rejtgettek. Körmendinének ezen vallomása alapján járőr Zsolnait előgta s azután elment Boza József lakására és a bűncselekmény megtörténteire vonatkozólag kikérdezte, mely alkalommal nevezett előadta, hogy 1923. év március havában, felesége a konyhaajtót bezárta s hazulról eltávozott. A kulcsot, mint rendesen, az istállóban a polcra tette. Délután, midőn hazajöttek, a kulcsot a rendes helyen megtalálták, de midőn a szobába léptek, meglepődve látták, hogy a szobában rendetlenség van. Csakhamar megállapították, hogy bűncselekmény követtetett el s 1 drb. kasmir női nagykendő, 1 drb. női selyem bluz, 3 drb. női szövet szoknya, 2 drb. női kötény, 1 drb. bársony bluz, 1 drb. selyem fejkendő, 1 drb. asztalterítő, összesen 120 P értékben, az asztalterítőben össze volt csomagolva, mely a szoba közepére volt letéve, hiányoznak. Majd jobban körülnéztek a szobában, megállapították, hogy a négyfiókos sárga börpénztárca 1000 K készpénzzel és a benne volt vitézségi érem igazolványokkal együtt ugyancsak hiányzik.

Járőr ezután Zsolnait, mint gyanúsítottat, kérdezte ki.

Nevezett előbb járőr kérdései elől azzal tért ki, illetve azt akarta bizonyítani, hogy azért jelent meg többször Bajót községben, mert Körmendinével szerelmi viszonyt folytatott. Midőn azonban járőr a terhelő adatokat elébe tárta s látta azt, hogy tagadásával célt nem ér, beismerte, hogy 1923. év március hó utolsó felében a budapesti pót-lóidomító osztály parancsnokság állományából (Budapest Ferenc József laktanya) megszökött. Budapestről Bajólig gyalog jött. Bajót községben megismerkedett Körmendi Sándorné szül. Kovács Karolina cigánynővel s ott egy éjjelen át maradt. Másnap eltávozott azzal, hogy pár nap múlva visszatér.

Eltávazása alkalmával utja Bora József lakása előtt vezetett el. Éppen akkor érkezett oda, midőn Bora Józsefné lakásuk ajtaját bezárta, a kulcsot a nyitott istálló polcára tette. Kileste, míg az asszony eltávozott, majd annak távozása után az istállóban a polcra levette a kulcsot, a konyhaajtót kinyitotta, majd a konyhán keresztül a nyitott szobába ment, a ruhaszekrényből a ruhákat kiszedte s azt egy asztalterítőbe kötötte azzal a szándékkal, hogy azt elloppja s alkalmas helyen majd értékesíti.

A szekrényben történt kutatás alkalmával egy sárga börpénztárcát 1000 K készpénzzel talált. A pénz láttára megörült, azt magához vette, az összecsomagolt ruhát pedig visszahagyta. Ezek után az ajtót ismét bezárta és a kulcsot előbbi helyére visszatette, majd a helyszínről elmentek.

Beismerte, hogy a lopás elkövetése után Bajót községben újból megjelent, ez alkalommal unokaöccse, Nyiri

József, igazolványával és nevével nyolc hónapig Bajót községben tartózkodott, mint katonaszökevény és vadházasságban élt Körmendiné sz. Kovács Karolin cigánynővel. Előadta, továbbá, hogy úgy vadházastarsa (Körmendiné), mint annak szülei, tudomással bírtak arról, hogy katonaszökevény, valamint arról is, hogy árnevet használt.

Nevezett mint katonaszökevény, 1928 április 1-én az esztergomi honvéd állomás parancsnokságnak átadatott.

Bűnjelek őrizetbe vehetők nem voltak, mert egyenruháját, hogy fel ne ismerjék, Piliscsaba környékén az utárkában hagyta.

A bűnjelt képező pénz és penztárca ugyancsak nem volt őrizetbe vehető, mert előbbi különböző helyeken élelemre költötte; utóbbit pedig, állítása szerint, elajándékozta.

*

A fentebbi nyomozás ismertetése szolgáljon alapul főleg azoknak, kik ezideig nem tulajdonítottak kellő fontosságot azon régi nyomozati elvnek, hogy mily nagy fontossággal bír a gyanus helyiségek megfigyelése és ellenőrzése.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(11. közlemény).

19. Hogy állásnélküli szolgák és cselédek ne időzzenek nyilvános helyeken vagy magánházakban és lakásokban hatósági engedély nélkül, hogy minden szolgának és cselédnek megvan-e az előirt okmánya s hogy a gazdával való megállapodás szabályszerűen be van-e jelentve a hatóságnál.

20. Ügyeljenek olyan személyekre, akik a polgároknak árthatnak vagy terhükre lehetnek, mint:

a) koldusok és mások, akik akármilyen ürügy alatt adományokat gyűjtenek az illetékes hatóság engedélye nélkül;

b) azok, akik hatósági engedély nélkül helységről-helysére mennek s korcsmákban és kávéházakban, utcákon s egyéb nyilvános helyeken és ünnepélyeken énekelnek, zenélnek, előadásokat tartanak, különböző ügyességeket mutatnak, stb.;

c) az összes személyek, kiknek nincsen állandó foglalkozásuk, sem ismert megélhetési módjuk, vagy akik különben bármilyen oknál fogva gyanusak.

A csendőr azon legyen hogy megtudja s a hatóságnak is bejelentse, hogy az ilyen személyek mit csinálnak, kivel érintkeznek, hova járnak, hol laknak vagy különben hol időznek, hogyan élnek, stb.

A csendőr felügyelni és szükség esetén a hatóságnak jelentést tenni köteles:

a) Mindazon személyekről, akik a vagyonbiztonságra nézve veszedelemesek, mint tolvajok, csavargók, csalók, különösen pedig a zsebmetzők, stb.; gondosan ügyelni kell, hogy ezek mivel foglalkoznak, mennyire költenek és kivel állanak érintkezésben.

b) Azokról, akik kulcsnélküli lakatokat adnak el, valamint azokról is, akik eladnak és vesznek más gyanus tárgyakat és holmit.

c) Azokról, akik a hatóság — mely számára a pecsét készül — megrendelése nélkül készítenek hivatalos pecsétet s olyanokról, akik ilyen pecsétet másoknak eladnak.

B. 1. A csendőrnek ki kell nyomoznia és a hatósághoz fel kell jelentenie azokat:

a) akik megszólják és szidják az állami hatóságokat, azok rendeleteit és a törvényeket;

b) akik embereket arra beszélnek rá, hogy olyasmit tegyenek, amit a hatóság megtiltott vagy pedig, hogy ne tegyék meg azt, amit a hatóság elrendelt;

c) akik olyan valótlan híreket terjesztenek, amelyek az embereket fölizgathatják, nyugalmukat megzavarhatják vagy általában kárukra lehetnek;

d) akik az emberek előtt olyasmit olvasnak fel, amivel őket fel lehet lázítani vagy akik kihágásokra buzdítanak;

e) akik olyan szöveget, képeket és képes ábrázolatokat készítenek, terjesztenek vagy állítanak közszemlére, amelyekkel kigunyolják a hatóságok törvényes rendeleteit és egyes olyan személyeket, akiknek a tiszteletet meg kell adni;

f) kiknek titkos nyomdájuk van, amelyben tiltott nyomtatványokat nyomtathatnak;

g) akik éjjeli szállásra fogadnak vagy rejtenek gyanus vagy utlevélnélküli személyeket;

h) akik olyan hirdetészeket, röpiratokat s más nyomtatványokat, képeket, stb. árusítanak vagy terjesztenek, melyek a hatósági rendeletekkel ellenkeznek;

i) akik szeméremszertő dalokat, képeket vagy szobrokat készítenek s azokat nyilvánosan mutatgatják az embereknek;

j) akik szeméremszertő cselekményt követnek el a korcsmákban és kávéházakban, bucsukon, a kolóban és más nyilvános helyeken, ahol emberek járnak;

k) akik gyermekeiknek vagy azoknak, akik az ő felügyeletük alatt állanak, megengedik a koldulást vagy arra tanítják őket;

l) akik a gyermekeket a tanító iránti engedetlenségre buzdítják vagy az iskoláról lebeszélnek őket, vagy pedig maguknál tartanak őket és rejtegetnek, azért, hogy ne járjanak iskolába, vagy akik a tanítót a gyermekek előtt lebecsülik;

m) akik a gyermekeket és az embereket a templomról és a keresztény vallásról lebeszélnek;

n) akik valakinek a vallását szidják vagy gunyolják;

o) akik a sirokat és siremlékeket rongálják vagy a sírhelyeken tisztátlanságot hagynak;

p) akik jósolnak, kártyát vetnek és babonát terjesztenek;

q) akik közmegebotránkozásra valamilyen nővel vadházasságban élnek;

r) akik a halottat illetékes jóváhagyás nélkül időelőtt temetik el;

s) akik az utcán kövekkel vagy valami mással, ami veszélyes, dobálóznak;

t) akik valamit az illetékes hatóság jóváhagyása nélkül kisorsolnak.

Ezen szakasz összes eseteiben, amikor a csendőr a hatóságnál valakit följelent, meg kell tudnia az illető családi és utónevét, foglalkozását és lakását.

2. Amikor a csendőr valami gyanusítást észlel, de nem biztos, hogy van-e büncselekmény, akkor tovább tartozik figyelni a gyanúsítottat, ameddig jobban meg nem győződik a cselekményről. Ha azonban a veszély kikerülhetetlen, előbb is beavatkozhatik.

3. Ha a csendőr valakit mint bűnöst felismer és elfog vagy átad a hatóságnak, kötelessége gondoskodni arról, hogy összegyűjtse, megőrizze és a hatóságnak átadja az összes tárgyakat, amelyekkel a büncselekmény elkövetett, vagy azokat, amelyek a büncselekmény folytán keletkeztek; azon legyen, hogy megtudja és a hatóságnak tudomására adja azon személyek neveit, foglalkozását és lakását, akik tanuskodhatnak, hogy a meggyanúsított vagy elfogott egyén a büncselekményt tényleg elkövette.

4. A csendőr köteles mindenütt segítségre sietni, ahol ezt kéri, ha nincs is szolgálatban.

Ha valaki bármilyen módon veszélybe kerülne és segít-

ségre volna szüksége, pl. ha felzúgott emberek üldöznék vagy ha részeg volna, vagy elcsúsz, a csendőr tartozik azonnal segítségére sietni és őt a körülmények szerint védelmébe venni.

5. Ha a csendőr felhívást kap, hogy vásárokon, ünnepélyeken és bucsukon a községi rendőrségnek legyen segítségére, akkor azt csinálja szívesen, de csak akkor lépjen fel, ha a községi rendőrségi erő nem elegendő a zavargás legyőzésére.

6. A zavargások összes eseteiben vagy egyébként kihágásoknál és bűncselekményeknél, amikor a csendőrnek jogában áll, hogy a bűnöst a hatósághoz vezesse és elzárja, tartozik a főcinkosokat és fő résztvevőket is kinyomozni.

7. Amikor a csendőr felhívást kap, hogy a hatóságokat különböző fizetségeknél segítse pl. adó (községi) pótdadó, stb. behajtásánál, akkor azt annyiban teszi meg, amennyiben szükséges, hogy a hatóság tekintélye fentartassék s hogy a hivatalos személyek tiszteletlen magatartástól megkíméltesse.

8. Amikor a csendőr emberi hullára akad, akkor meg kell figyelnie a legközelebbi környéket és a helyi viszonyokat, s hogy azokat feljegyezze; jelölje meg, milyen állapotban találta a hullát, milyen ruha van rajta, ha van s milyen állapotban van az.

Ha valaki a közelben van, akkor, ha őt nem lehet azonnal gyanusítani, kérdezze ki a tettről.

Általában semmit sem kell elmulasztani, ami a halálesetet megvilágíthatná. A hullához való közeledéskor vigyázzon a csendőr, hogy meg ne sértesse azokat a nyomokat, amelyek esetleg ott vannak s a legszigorúbban vigyázzon arra is, hogy senki más a hullához ne jöjjön közel, ameddig a vizsgáló hatóság meg nem érkezik.

Ha a csendőr véres ruhára, fegyverre, stb. akad, mely összefüggésben van a gyilkossággal vagy a sérüléssel, akkor mindezt a legkisebb részletig írja le s a környéken minél többet tudjon meg, hogy lehet-e valakit a büntetett gyanusítani.

Ha lehetséges ezeket a tárgyakat olyan állapotban, ahogy vannak, vigye a hatósághoz vagy pedig vigyázzon rájuk, amíg ez meg nem érkezik, meggátolva a magán-személyeket, hogy azokhoz nyuljanak.

Általában azon kell hogy legyen, hogy a bűncselekmény jelei és nyomai ne vesszenek el addig a pillanatig, amíg a hatóság azokat meg nem látja.

10. Ha a csendőr olyanokra akad, akik hamis pénzt csinálnak vagy bankjegyeket, akkor nemcsak az elkészült hamispénzeket és papirosokat, hanem az összes szerszámokat, anyagot és egyebet, ami az elkészítésnél használtatott gyűjtse össze, vegye őrizetbe és a hatóságnak a bűnössel együtt adja át.

D) 1. Tűz vagy gyújtogatás esetén a csendőr kötelességei:

a) Ügyelni arra, hogy az istállókba, kocsiszínekbe, szénaraktárakba és padlásokra csak kellő elővigyázattal vigyenek be világító eszközt; hogy ezeken a helyeken éjjel ne háljon senki, kivéve a tulajdonos alkalmazottjait; hogy ott senki ne dohányozzék s hogy ilyen helyen tüzet senki ne gyújtson.

Hogy nyílt helyeken a házak és épületek mellett semmiféle tüzet ne rakjanak, különösen, ha szeles az idő.

b) Hogy a könnyen gyuló anyag semmiesetre se hagyassék olyan helyeken, ahol önmagától meggyuladhat, hogy ne dohányozzanak tűzveszélyes helyeken, valamint ügyelni tartoznak minden olyan épületre, melyek tűzveszélyesek. Hogy pontosan betartassanak az összes többi tűzelleni rendszabályok is.

Amint pedig valahol tűz keletkezik, erről jelentést tesz a hatóságnak, közben pedig önmaga minden lehetőt meg-

tesz a tűz oltására, de elsősorban az összes szükséges intézkedéseket teszi meg arra nézve, hogy azoknak, akik égő házban vagy épületben vannak, életük és vagyonuk megmentessék.

A tűz keletkezésénél a csendőr arra törekszik, hogy kiderítse milyen módon keletkezett a tűz. Ha szándékos gyújtogatás nyomai mutatkoznának, azt is rögtön jelenti a hatóságnak a gyanu okaival és alapjaival együtt, a szándékos gyújtogatás gyanusítottját pedig őrizetbe veszi és átadja a hatóságnak. Ha a helyszínen nem derül ki a gyanusított személye, a csendőr a nyomozást folytatja.

Ezenfelül a csendőr minden tűznél a rendet a fennálló rendszabályok értelmében köteles fentartani, különösen pedig az oltás irányítójának legyen támogatására.

2. A csendőr kísérelje figyelemmel az árvizekre vonatkozó h iradásokat. Ilyenkor fokozottan ellenőrzi, hogy a hidak, átjárók és más átkelési berendezések, valamint a töltések jó állapotban legyenek s hogy szükség esetén azonnal kéznél legyenek a vízi közlekedési eszközök s azokat kezelni tudó emberek.

A veszély beálltával legelőször azok mentésére kell sietni, akik a legnagyobb veszélyben vannak.

3. A csendőrök kötelesek gondoskodni arról, hogy az elemi csapások és balesetek nyomában az illetékesek tudomására jusson s hogy mindenkinek idejében nyújtsanak segítyt. Kötelességük mindent elkövetni, hogy a veszélyt elhárítsák.

Ilyenkor minden csendőrnek jogában áll minden házba bemenni akár nappal, akár éjjel, hogy a házbelleket a veszélyre figyelmeztesse.

Ilyen esetekben a csendőrök vegyenek részt buzgón a mentési munkálatokban.

Amikor a csendőr eltévedt gyermeket talál, átadja a legközelebbi hatóságnak, ha nem találja meg azt, akié a gyermek. Figyelmezteti és meg is tiltja a gyermekeknek, hogy felügyelet nélkül a víz közelébe s általában olyan helyekre menjenek, ahol veszélynek vannak kitéve.

(Folytatjuk)

H I R E K

Vitéz VINCZE ALBERT őrnagy

Amikor az aratók éles kaszáinak suhintásai nyomán az érett buzakalász elválik az életet adó gyökértől s a földre hull, amikor az öreg fát látjuk száraz ágakkal az elmulás mementójaként szomorkodni az üd, fiatal lombok koronái sorában, nem rendül meg az emberi lélek, mert az életöszönünk csak annak az elmulásán, pusztulásán riad fel, aminek még rendeltetése, joga, ereje, fiatalsága lett volna a további élethez.

A zöld vetést tipró durva talpakat felháborodva s méltatlankodva látjuk, a fiatalság életerejében elhunyt ember-társunk holtteste mellett megriadt lélekkel állunk meg, mert nem az elmulás természetes és elkerülhetetlen közös sorsát, hanem a halált, ezt a minden előre, fiatalra és egészségesre is végzetes csapásokat osztogató rémet látjuk benne.

Az elmulás gondolatát a természet csodálatos harmóniába hozta az ember életöszönével. Van erőnk örülni, élni az életet minden küzdelmével, gyötrelmével és gyönyörűségével együtt egészen az alkonyat küszöbéig.

Az átélt küzdelmek és örömöir terét az alkonyatba boruló ember szinte önként engedi át az utódoknak, az élet-

erő, életosztón fiatal új hajtságainak, amelyekben az elmúlás küszöbén álló ember a maga életének folytatását látja.

Az elmúlás csak fáj, de a halál láttára megdöbbenés és riadtság, az élet pehelysúlyának tudata kavargatja fel a mindennap biztonságába vetett téves hitünket. Perszem, valóban perszemecske az ember, pislákoló mécses, amelyet minden pillanatban a gyenge szellő, a halál egyetlen lehellete is kioltathat.

Aki egy viruló fiatal élet holttelemét látja a ravatalra terítve, annak a lelkében meg kell szólalni a tisztulás követelő szavának, a jóra törekvés, a becsületes élet elhatározásának.

Egy még sokat ígérő, fiatal élettereje teljességében vevelünk küzdő, munkálkodó bajtársunkat temettük június 8-án délután a budapesti farkasréti temetőben. Három kis leánykája fájdalom, feleség, rokonság és a bajtársak seregének magábamélyedő megdöbbenése állotta körül a koporsót, amely egy fiatal férfi, vitéz magyar, szolgálati erőtől és buzgalomtól duzzadó csendőrnagy holttestét zárta magába.

Igaz fájdalommal gyászolta mindenki. Mélységes részvételt vett részt a gyászolók serege a hozzátartozók kábult, szinte öntudatlan és a kegyetlen valóságot még mindig szörnyű álmoként tekintő fájdalomában. Őszinte fájdalom és veszteségérzet töltötte el a rendkívüli arányokban összesereglett bajtársak lelkét. Ez a temetés belehasított a lelkükbe, mert a ravatalon nem az elmúlásra sorbajutott embertárs, hanem a szeszélyes, kiszámíthatatlan s kegyelmet nem ismerő halál áldozata feküdt kiterítve.

Élete delén, 43 éves korában költözött el az élők birodalmából. Feladatokkal dúsan terített munkaasztal melőlől döntötte ágyba a betegség s hosszas, súlyos szenvedés után vette utolsó lélekzetét. Becsületes, jó családapá, megközelíthetetlen lelkiismeretű, a kötelességeket hiven teljesítő, feladatkörében szívvel-lelélekkel munkálkodó, hasznos, értékes csendőrtiszt veszett el vele a család s a testület számára. Becsülést, bizalmat, elismerést érdemelt s kapott szolgálatában és megérdemelt bajtársi, családi szeretet vette körül magánéletében. Mindent adott neki az élet és mindent adott cserébe az életnek ahhoz, hogy a maga és környezete öröme és javára megérdemelten élhesse még sokáig a munka és tiszta emberi örömök életét.

Megrendítő, érthetetlen és mélységesen fájdalmas a sors, ami számára kijelöltetett. Megriadt emberi lelkünk minden fájdalmával, bajtársi szívünk minden részvételével iktatjuk ide, a betűk utódról-utódra szálló birodalmába ezt a meg nem érdemelt, szomorú emberi végzetet.

A temetésen a csendőr tisztikar Budapesten állomásozó csoportján kívül a vidéken állomásozó tisztikar számos tagja is megjelent. Ott voltak: *Takácsi György* tábornok, *Vráblik Mátyás*, *Ambrózy Gyula* ny. tábornok, *Hüttl Gusztáv* hadbíró-tábornok, *Schönherr Károly* ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője, *Fischer József* ezredes, a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetője, a csendőrfelügyelőségtől *Klemm László* ezredes, *Soltész Imre* ezredes, a tanulmányi bizottság elnöke, *Nagy Gyula* ezredes, a tiszt tanfolyamok parancsnoka. A székesfehérvári és szombathelyi kerületeket a kerületi parancsnokok: *Lózsa Jenő* és *Szvoboda Rezső* ezredesek képviselték s a többi kerületi parancsnokságok is gondoskodtak a képviselőtükről. A csendőr altiszti kar is nagy számban jelent meg a ravatalnál. A rendőrtisztviselői kart *Török János* rendőrfőparancsnok és többen képviselték. A diszszakaszt a ceglédi gyalog tanosztály adta *Meczner Ágoston* főhadnagy parancsnoksága alatt. A gyászzenét a folyamórség zenekara szolgáltatta.

A ravatalra a családi koszorú kívül a következő koszo-

rukat helyezték: A csendőr tisztikar, a budapesti, székesfehérvári, szombathelyi, szegedi csendőrkerületek, az évfolyamtársak és a *Lózsa* család koszorúját. A szolnoki vitézi szék nevében *Vassányi Béla* százados hozott koszorút. A temetési szertartást *Egerházy Lajos* református esperes tartotta, akit régi barátság és sok közös szenvedés fűz a halotthoz.

Néhaj bajtársunk katonai szolgálatát 1904-ben kezdette meg a tüzérségnél, mint egyéves önkéntes. A csendőrséghez 1907 május 1-én lépett be s azóta megszakítás nélkül, hűséggel szolgált testületét és hazáját. Elismerésül megkapta a bronz katonai érdemérmét a katonai érdemkereszt szalagján, a dicsérő elismerés bronz érdemérmét és a vitézi címet. Legutóbb a belügyminisztérium VI. c. osztályában teljesített szolgálatot.

Amikor az emberi fájdalom egyetlen gyógyszerével: a megnyugvással távoznunk sirjától s megyünk a magunk életének útjain tovább, megfogadjuk, hogy emlékét emberi és bajtársi tiszteletünkben s kegyeletünkben fogjuk őrizni.

Az Országos Tiszti Kaszinó balatoni gyermeknyaraltatása. A M. Kir. Honvédtisztek Országos Tudományos és Kaszinó Egyesületének sikerült szükségét szenvedő tagjai elgyöngült gyermekei részére, a »Zsófia Országos Gyermeke-szanatórium Egyesület« balatonszabadi üdülőtelepén 6 teljesen ingyenes helyet biztosítani és pedig a júliusi csoportban három leány-, az augusztusi csoportban három fiúgyermek számára (életkoruk 4 és 13 év között váltakozhat). Ezen helyekre azon »rendes« kaszinótagok pályázhatnak, kik ez évi tagdíjaikat (az első félévre) már befizették. A kérvények — melyek legkésőbb f. évi június hó 20-ig az Országos Tiszti Kaszinó elnökségéhez benyújtandók — tartalmazniuk kell: az illető kaszinótag nevét, rendfokozatát, állománycsoportját, tagsági igazolványának számát és a beutalandó gyermek nevét, valamint korát. Bővebb felvilágosítással a délelőtti hivatalos órák alatt a Kaszinó elnöksége szolgál.

Gergelyffy dr., rendőrtanácsos, sikeres szerzői matinéja. Gergelyffy Gábor dr. rendőrtanácsos, író június 3-án délután a szolnoki Városi Színházban tartotta szerzői matinéját igen szép sikerrel, melyen kiváló fővárosi művészek adták elő a szerző műveit. A nívósan összeállított műsor a magyar kulturát és művészetet méltóképpen szolgáltatta.

A Csendőrségi LAPOK részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.
Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kiváncra árjegyzék bérmentve

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részlelőfizetés!

Megtámadott csendőr. Tállya község utcáján f. hó 3-án 18 és 19 óra közötti időben *Kalina Pál* szabadságon lévő 13. nonvéd gyalogezredbeli honvéd *Burcsik József* őrmestert szolgálaton kívül kivont oldalfejszeggel megtámadta, majd a vele szemben szolgálatilag fellépett őrmester kardját megragadta. Nevezett elfogása után tényvázlat kíséretében az ezredparancsnokságnak Miskolcra átadott. Sérülés nem történt.

Az Otthon című folyóirat szerkesztősége a csendőrsökre 900 megrendelő-ívet küldött szét. Ezek nagyrésze visszaérkezett, a többi ívek visszaküldését is kéri az említett folyóirat szerkesztősége abban az esetben is, ha megrendelő nincs.

Előléptek: A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben *törzs-ormesterré: Kerti Károly* őrmester. — *Ormesterré: Kovács István VIII., Kiss Dezső, Balogh János, Varga András II.* csendőrök.

Dicséretet. A m. kir. debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka *Szentimrey József* tiszthelyettes a kerület törzse állományában, *Szalmári Dániel* és *Füzesi Lajos* gazdasági tiszthelyetteseket a törzsgazdasági hivatal állományában hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt tanúsított példás magaviseletükért, szakértelemmel és ernyedetlen buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért dicsérő okirattal látta el.

Házasságot kötöttek: A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben: *Berki József* tiszthelyettes *Faddi Eszterrel* Dunapatajon.

Halálozás. *Hamar Antal* rácalmási örsbeli törzsőrmester, nős, két gyermek atyja a székesfehérvári honvéd és közrendészeti kórházban hirtelen elhunyt — Ugyancsak Székesfehérváron halt meg, de hosszas betegség után *Pető Ferenc* nyugállományú törzsőrmester. Mindkettőjüket nagy részvét mellett temették el Székesfehérváron.

Kérelem. *Weisz Alexander* Jánost, aki 1896-ban a csendőrségnél teljesített szolgálatot, keresik Akik tudnak róla, szíveskedjenek azt szerkesztőségünkkel közölni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám.”.

Csobánc. 1. Amint nekünk a körülményeket megírta, szerintünk akadály nem forog fenn 2. Ha ezt megteszi, az előnyére lesz mindenképen. 3. Olvassa el lapunk 1926. évi 10. számában »Igazi név« jeligére küldött üzenetünket. 4. Erre van lehetőség. Ha kiskoruról van szó, akkor a gyámhatósághoz kell fordulni, ha nagykorú az illető, akkor akármelyik közjegyzőnél meg lehet szerkeszteni az erre vonatkozó szerződést, amely aztán jóváhagyás végett a belügyminiszter urhoz lesz felterjesztendő.

Tápió. Válasz a lekszikon rovatban jön.

Nagyvárad. Válasz a lekszikon rovatban jön.

Tiszaroff. 1. Gödöllőn a folyó évben nem nyitnak ebdomító tanfolyamot. 2. Kérelmét mai számunkban közöljük.

Akácfavirág. Csak a kötelező letelte után. Rendfokozatát megtartja. 2. Mint őrmester beadhatja. Egyebekben ugyanugy járnak el, mint nálunk. 3., 4. Olvassa el lapunk f. évi 12. számunkban »Mohács« jeligére küldött üzenetünket.

**Hegedű
Harmonium
Tárogató** csak itt a valódi
**Cimbalom
Harmonika
Gitéra**

és az összes hangszer, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek.

BE CZÁSSY ANDOR

ékszerszalónja a Société Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co., Juillard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

BUDAPEST, Kossuth Lajos utca 4. szám. 1. emelet, 2. ajtó.

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgálati óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgálati-zebrórákat, valamint Luxor ébresztő órákat.**

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. Csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óraleszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb árakon és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix** és **Cortébert** órák valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek.

A Phénix és Cortébert órák fölül állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódtatás mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak.**

A Luxor ébresztő német gyártmány, csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — **24.— pengő.**

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és meglepedést nyilvánító levél birtokában van a cég.

Örökség. A hagyatéki eljárásban a perre utasító végzésnek azon rendelkezése, hogy a perre utasított örökös a per megindítását 30 nap alatt igazolni tartozik, annyit jelent, hogy amennyiben a per beadását nem igazolják, a hagyatéki átadatit az örökösöknek a perre utasított örökös érdekeinek figyelembe vétele nélkül. A perre utasított örökösnek azonban jogában áll a 30 nap eltelte után is 32 évig a pert megindítani és amennyiben megnyeri a pert, hagyatéki átadott örökösök kötelesek a neki megítélt örökrészt kiadni. Az ügyvédnek mulasztása annyiban jöhet figyelembe, hogy ha az örökséget átvett örökösöktől már nem hajtható be a per útján megnyert örökrész, úgy az ügyvéd fegyelmileg és magánjogilag felelős a kárért, amelyet mulasztásával okozott a megbízójának. A jelen esetben tehát a perre utasított örökös a pert azonnal adja be a többi örökösök ellen és ha a pert megnyeri, az ítélet alapján az örökösöktől behajthatja a megítélt örökrészt.

Régi ügy. Legyen csak egészen nyugodt, úgy van az, amint mi a levelében hivatkozott jellegre megüzentük. A bíróságok szoktak ilyen esetekben marasztaló ítéletet hozni, de illetékeiből nem fognak levonni semmit. Ha azonban magánvagyonra van, akkor fizetnie kell. Mi különben szívesen látnánk már olyan intézkedést, amely ilyen esetekben lehetővé teszi, hogy az illetékekhez is hozzá lehessen nyulni. A kötelezettségek alól kibujni nem valami épületes dolog.

D. F. csendőr, Hajós. Mindenestre mulasztás terheli B.-t, hogy az adásvételi szerződés megkötésekor az abban foglalt területet szakemberrel ki nem mérte és megelégedett a területnek hozzávetőleges megállapításával. Ezen nem vitás tényállás mellett A. jóhiszeműen tarthatta magának a mostan eszközölt felmérés által B.-nek megállapított területrészt és miután az sem vitás, hogy a fák A. a maga részére azon meggyőződésben ültette, hogy azok az ő területén állanak, nem vitatható alapossággal az, hogy a fák B. tulajdonát képezhetnék. Csak igen erőszakolt magyarázattal lehetne a Btk. 421. §-át a jelen esetre alkalmazni és nem valószínű továbbá az sem, hogy a polgári bíróság a fák tulajdonjogát B.-nek megítélné. Egészen más-ként állana dolog, ha B. igazolni tudná, hogy az eredeti kihasításkor A. nem járt volna el jóhiszeműen vagy ha az eredeti kihasítás után B. azonnal igényelte volna azon földrészt, amelyen a fák állottak. Mihelyt igazolni lehetne, hogy A. rosszhiszeműen járt el, úgy a fák tulajdonjoga feltétlenül B.-t illetné meg.

Határszél. 1. A Szut. 287. pontja értelmében a 3 óránál hosszabb pihenő nagypihenő, ami azonban egyfolytában

6 óránál hosszabb nem lehet. Ebben az esetben nagypihenőt előírhatott volna az őrsparancsnok, de ha azt a szolgálat előírásánál idő és hely tekintetében előre megállapítani nem lehetett, ugyancsak a Szut. említett pontja értelmében a járőrvezető állapítja meg a nagypihenő idejét és helyét. Persze úgy, hogy elsősorban a szolgálat érdekét tartsa szem előtt. 2. A bélyegző szót kell használni, azt használja az utasítás is. 3. Ha egy csendőr felesége megbetegszik s az orvos az őrsállomáshelytől 10 km. távolságra van. Ha az előjáróság előzékenységből rendelkezésre bocsátja, akkor természetes igénybe veheti s ha csak a rendes előfogati díjat fizettetik meg vele, az a községi előjáróság újabb előzékenysége. Arra azonban nincs törvényes alap, hogy a csendőr ezt mint jogos járandóságot követelhesse. Ilyen sürgős esetben, ha van rá egyáltalában lehetőség, úgy sem zárkoznak el a kérés elől még a fogattal rendelkező magánemberek sem. Különösen, ha az illető csendőr tisztelettel és tekintélyt szerzett magának a községben.

Martin. Esőköpönyeket legénységi állományuk nem hordhatnak. Aki viseli, az szabálytalanságot követ el. Mindenesetre az illető őrsparancsnoknak kell erre is kellő figyelmet fordítania, mert azon az őrsön, ahol az alárendettek szabálytalanul öltözködnek, bizonyra vannak egyéb kivetni való dolgok is.

B. a. 1. Irja meg azt is, hogy mire vonatkozik a rendelet. 2. Olvassa el a Szut. 328. és 329. pontjait s látni fogja, hogy a fegyverhasználatig még sok eszköze van arra, hogy a törvénynek érvényt szerezzen. A bilincselésre vonatkozólag ebben az esetben a Szut. 326. pontja első bekezdésének második mondatában foglaltakat kell szem előtt tartania. Mindezekről függetlenül is figyelmébe ajánljuk, hogy tétlen (passzív) ellenállás soha sem lehet ok a fegyverhasználatra, a menni vonakodó fogoly ellenállása pedig határozottan csak passzív ellenállás.

Jakabhegy. A pályázatra beküldött tanulságos nyomozások kivétel nélkül résztvesznek a pályázaton, előzetes rostálás nincs. Hogy a pályázatok között a beküldött nyomozása melyik helyre kerül s hogy alkalmas-e a lapunkban való leközlésre, azt csak a pályázatok elbírálása után tudjuk megmondani.

B. Gy. ny. th. 1. A pályázatot a Budapesti Közlönyben teszik közé, kíséri azt figyelemmel. A községi előjáróságnál megtalálja. A pályázati feltételeket nem közzéhetjük le, mert ennyi helyünk nincsen. 2. Ha családi pótlékot kap utána, akkor megkaphatja. Ha nem részesül csa-

OPERA RUHÁZATI VÁLLALAT

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selvmek, fehérneműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpenzárbán,
8 havi részletfizetésre

Ugyanilyen feltételek mellett árusítunk: vas- és rezagyakat, gyermekkocsit, sodronybetétet, matracot stb.

KIVÁNATRA ÁRJEGYZÉKET KÜLDÜNK!

FOX a legjobb szalagos légyfogó
Konyhák és istállók részére óriás alakban is kapható.
Mintával készséggel szolgál a gyár:
GÖTZL LIPÓT vegyilermék gyára.
Budapest VII., Cserei utca 14

ÓRÁK, ÉKSZEREK

Tisztéknek és altisztéknek
kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok

csendőröknek 16 pengő havi részletre. Kerékpár alkatrészek lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 680-tól, belsők P. 210-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve.

LÁNG IMRE műszerész-mester, kerékpár és gyermekkocsi gyáriraktára, Budapest, Teréz krt. 3 (sarok üzlet). Árjgyék 650 képpel ingyen.

Ne ügynök után vegyen.

ládi pótlékban, akkor adjon be kérvényt a kereskedelemügyi miniszter urhoz, esetleg megkapja. 3. A helyben teljesített szolgálat után nem lehet vezénylési pótdíjat felszámítani, a szóban forgó szolgálat alapján tehát csak két adag vezénylési pótdíj illetékes. 4. Mindegy, mikor jött el Erdélyből a mai Magyarország területére, az optálását helyesen kérte s azt el is fogják intézni.

L. Gy. Ha szolgálat teljesítése közben szenvedett baleset vagy más, hirtelen, időbelileg pontosan meghatározható, aránylag rövid időszakon belül beállott rendkívüli esemény következtében vált teljesen szolgálatképtelenné, olyannak lehet tekinteni, mintha nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét már betöltötte volna. Aki pedig a nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idejét már betöltötte, ilyen esetben az őt egyébként megillető nyugdíjánál magasabb összegű nyugdíjban lehet részesíteni. Az engedélyezendő nyugdíj összegét esetről-esetre a belügyminiszter ur állapítja meg. Ez a kedvezményes nyugdíj, ebben ön is részesülhet, ha a feltételek megvannak, de sérülési pótdíjat csendőr legénységi állományuk nem kaphatnak. A jogcím formája különben is lényegtelen, a fontos az, hogy ellátás nélkül ne maradjon.

T. J. Az állami rendőrséghez most nincs felvétel s erre a közeljövőben nem is lehet számítani.

Árvalány. Nincs rá lehetőség, hogy soron kívül nőülési engedélyt kapjon. Minden próbálkozása hiábavaló volna. Ön különben is tévesen fogja fel a nőülési korlátozásának okát, amikor azt írja, hogy soronkívüli nőülési engedély elnyerése esetén akár 10 évre is lemondana a családi pótlékról. A csendőrségnél a nőülést nem pénzügyi, hanem szolgálati okokból kell korlátozni. Ezt abból is láthatja, hogy az állami tisztviselők általában korlátozás nélkül nőülhetnek s a családi pótlékot folyósítja számukra a kincstár. Különben nem tudjuk megérteni a nyugtalanságát. Az árvaszékeknek nincs ebből s nem is lehet semmi haszna, önnek furcsa értesülései lehetnek az árvaszékek működéséről. Ha nincs rá törvényes ok és lehetőség, a nagykorúsítást nem lehet kimondani. Ha a kirendelt gyám nem kezeli a vagyont lelkiismeretesen, panaszt kell emelni a gyámhatóságnál s

esetleg másik gyám kirendelését kérni. Akkor aztán igazán nyugodtan várhatnak, ön még egészen fiatal, leány pedig még nincs is férjhezmenendő korban. Az ilyen koraházasságok ritkán sikerülnek.

Májusi zöld fa. 1. A vers jó magyar szívre vall, de mint költemény nem üti meg a közlés mértékét. 2. Írja meg a szerzők nevét, másként nem találjuk meg.

Homrogd. 1. Az utasítás azt mondja, hogy ilyen esetben köteles a járőr a portyázást folytatni, ami azt jelenti, hogy viszont bevonulni sem köteles a portyázás befejezése nélkül. A járőrvezető belátására van bízva, akinek mérlegelnie kell a maga s járőrtársa fáradságát s azt, hogy tulságosan hosszú ideig ne maradjon távol az őrsről, mert ott közben szükség lehet rá.

Reménység 1928. 1. Az évenként engedélyezhető szabadságot kérheti s akkor azzal töltheti az idejét, amivel akarja. Természetesen tanulhat is, ez csak dicséretére válik. Az évi kiszabaton kívül azonban tanulmányi célokra szabadságot nem kérhet. 2. A polgári iskolai magánvizsgadíjat a 167.521/VI. b. 1925. VI. b. sz. s valamennyi csendőrkerületi parancsnokságnak kiadott belügyminiszteri rendelet értelmében lehet a folyamodóknak megtéríteni. 3. Olyat ne mondjon, hogy a vizsgabizonyítvány bemutatása nélkül térítik meg a honvédségnél ezeket a költségeket, ezt nem hisszük el; ön se higgyen fünek-fának ilyen könnyen. A bizonyítványt fel kell terjeszteni s annak természetesen legalább elégségesnek kell lennie. Ha az eredetit csatolja a kérelméhez, azt visszakapja, de megfelel az őrsparancsnokság által hitelesített másolat is. 4. Határidő nincs, de mindenkinek érdeke, hogy sikeres vizsgázás esetén azonnal kérje. Csak a vizsgadíj megtérítését lehet kérni segély címén, de annak is csak bizonyos részét kaphatja meg.

Érdekelt. Szennyviznek az udvarra és utcára való kiöntése közegészségi kihágás. A cselekményeket rendszerint a helyi (vármegyei, városi) szabályrendeletek nyilvánítják kihágásnak és az 1876. évi XIV. t. c. 7.§-a (esetleg a szabályrendelet) alapján büntetik. Első fokon a főszolgabíró, harmadfokon a népjóléti és munkaügyi miniszter ur bíraskodik.

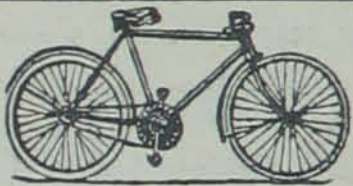
MORT poloska-, rovar- és légyirtószer

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—/4 pengős havi részletre. Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nagybani, eredeti gyári árban nyergeket

külső gummikát 6'80, belsőket 2'10 pengőért. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben — Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szolgál a **SUDORÁN**, melynek leírása a CSENDŐRSÉGI LAPOK április

és május havi számaiban jelent meg. — Minden órának feladtam mintaküldeményt. Kisebb része, mert szűk-ég reája nem volt, visszaküldte, nagobb része az árát beküldte. Igen kérem azokat, akik felhasználták és így kitűnő hatásáról meggyőződést szereztek, hogy a mellékelt befizetési lapon árát feladni szíveskedjenek.

Tisztelettel:

MOLNÁR JÁNOS
BOZSOK (Vas megye).

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, Budapest, VII., Dohány-utca 33.
(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindenféle bútrok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

BUTOR részleire **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **Ó-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Deas wíly-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-ut között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmonium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58—60

Őfelsége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(18).

Amikor fagyoskodva, kényszeredetten beállt a sorba, mérgesen kiköpött. A sólyomszűmű Kerekes örmester oda kiáltott.

— Rába, ne köpködjön ki a sorból!

— Kihúzták a fogamat.

Mentegetőzött Rába Marci, de vesztére, mert Kerekes örmester rámordult.

— Ne beszéljen ki a sorból! Ezért a fegyelmetlenségért negyedórával tovább marad idekint. Majd gyakoroljuk a fegyverfogásokat, úgy is gyengén tudja.

A büntetésből meghosszabbított gyakorlatozási idő alatt bőven volt alkalma Rába Marcinak siralmasan fonák élményét alaposan átgondolni, azzal a régi bölcs tapasztalati következtetéssel, hogy a hazug embert könnyebben utóléri, mint a santa ebet. Valószínű, hogy ha valaki most megkérdezte volna, hogy lesz-e még kedve egyszer betegséget színelni, a leghatározottabb nemmel felelt volna.

A rosszul kezdett nap folytatása sem volt Rába Marci kedvére való s ez még zsembe-sebbé tette volna Rába Marcit, ha nem lett volna ez a nap a hónap első napja. Igaz, hogy a babonás ember erre azt mondta volna, hogy rosszul kezdődik a hónap. De Rába Marci nem volt babonás. Reá a hónap első napja más okból volt különös hatással. Elseje volt. Zsoldfizetés napja, amikor az embernek pénzkapás okából viszket a tenyere. Mikor a zsoldját a zsebébe gyűrte, az estéli kártyázásra gondolt már, hogy a zsoldjával este visszanyerheti elvesztett pénzét. Alig tudta kivárni az estét és vacsora után a tanteremben rögtön előszedte a kártyát.

— Beszállni, beszállni, kezdődik a huszonegy!

A kártyások behúzódtak megszokott sarkukba és az elsejei pénzbőségre való tekintettel élénk ütemben megindult a nagy játék.

Gál Imre a padjában ült és anyyira elmerült a buzgó tanulásban, hogy nem is figyelt a kártyásokra. Oda se nézett addig, míg el nem készült a tanulással. Akkor álmosan az órára pillantott, kilenc óra felé járt az idő. Berakta tanszereit a fiókba és amikor a fiókját lezárta a kártyások felé nézett. Gondterhes, verejtékes arcokat, kapzsi tekintetű, a pénzvágtyól lázasan villogó szemeket látott. A kör közepén ült Rába Marci, a széke alatt a sapkája telisdetele bankóval. Ugy látszik nagyban nyert. A nyereség örömétől vigyorgó ábrázattal septe be a nyereséget és gyűrte a sok bankót a sapkájába.

Gál Imre megdöbbsent ettől a rút látványtól. Nem fért a fejébe, hogyan lehet valaki olyan bajtársiatlan és szivtelen, mint Rába Marci, hogy kifosztja a pajtásait, keserves kis zsoldjukat elnyeri, pedig tudhatná, hogy mennyire rá vannak szorulva a pajtásai is a fizetésükre, hiszen minden fillérnek már előre megvan a helye. Fel kellene jeleníteni, dehát mit ér vele. Megint csak ellene röffennének. Ha a számár rámeleg a jégre, az ő baja. Aki nem akar veszteni, az ne kártyázzék.

Gál Imre megundorodva fordult el és gyorsan kiment a teremből.

XXIV.

Másnap vasárnap volt és Gál Imre a városba készülődött, hogy lefényképeztesse magát. A folyosón odalépett hozzá Rába Marci és óvatosan körülnézve, hogy nem hallja-e valaki, titokzatosan feléje hajolt.

— Te Imre, mondok valamit...

— Megint vesztettél?

— Dehogy.

— Csak nem vesztetted el az egész szoldodat?

Rába Marci felkacagott és nagy kedvében vigan pattintott az ujjával.

— Dehogy is. Nyertem komám. Rengeteget nyertem. Épp azért szólok. A többiek mindenüket elvesztették. Kölcsönt akarnak kérni tőlem, de én nem adhatok most, mert nekem kell ez a pénz. Majd azt fogom nekik mondani, hogy nem adhatok kölcsön egy fillért sem, mert minden pénzemet neked adtam...

Gál Imre felháborodva torpant vissza.

— Engem hagyj ki a játékból.

— De értsd meg, Imre, csak estig. Akkorára megtízszereződik ez a pénzem. Este megint kártyázom velük és hagyom, hadd nyerjenek...

— Akkor úgy is tárgytalan az egész, mert én most kimegyek a városba.

— Te is? Én is. Végre egyszer lejárt minden laktanyafogságom. Nagy nehezen én is kaptam kimenőt. Nohát legalább együtt mehetünk.

Gál Imre nem volt nagyon elragadtatva az emigy felkinált nem éppen kellemes társaságtól. Nem is felelt semmit, szótlanul tovább ment. Hallgatását Rába Marci nem vette ellenkezésnek, hanem beleegyezésnek és hozzácsatlakozott.

— Hová mész?

— A fényképészhez.

Rába Marci irigykedve nézett az érdemkeresztre és kajánul vigyorgott.

— A babádnak csináltatsz egy fényképet, hogy lássa az érdemkeresztet, mi?

Mintha valami rút hulló undok teste ért volna a kezéhez, Gál Imre undorodva megborzongott.

— Nincs nekem babám — felelte elutasító ridegséggel és önkéntelenül egyszerre Jolánra gondolt. Az ő fehérlelkű testvérekéjére, aki Rába Marcitól olyan felérhetetlen magasságban állt, mint angyal az ördögtől, hogy a rút, piszkos szó, a sanda gyanu el sem érhetette. Rába Marci nem vette észre tapintatlan szavainak kellemetlen hatását és változatlan jókedvében jött Gál Imre mellett.

— Te, Imre, ajánlok én neked valamit. Tudok egy helyet, ahová csupa nagypénzü emberek járnak. Ezreket lehet tőlük nyerni, mert nem tudnak kártyázni.

— Nem kártyázom — volt a nyers, szűkszavú felelet, ami azonban nem tartotta vissza Rába Marcit az ismételt kínálozástól. Egész uton igyekezett Gál Imrét rábeszélni, hogy jöjjön vele.

— Nem bánod meg, Imre, ha velem jössz. Annyi pénzt nyerhetsz ma, hogy gazdag ember leszel.

Gál Imre kelletlenül hallgatta Rába Marcit és igyekezett gondolatainak rokonszenvesebb tárgyat találni. De hiába volt minden igyekezete, az ellenszenves, barátságtalan környezetből nem tudott kiemelkedni. Füstös, piszkos kinézésű kávéházhoz értek. Mosatlan ablaka előtt fázósan, zsebre vágott kézzel egy lókupec kinézésű ember járt fel-alá, mintha várt volna valakit. Vajjon kivel lehet ennek az ellenszenves embernek találkaja, gondolta Gál Imre és egyben megállapította, hogy rég nem látott ilyen rosszképű, gyanus kinézésű alakot.

— Hát jössz velem, Imre? — kérdezte Rába Marci és Gál Imre legnagyobb meglepetésére barátságosan üdvözölte a gyanus alakot. Az megmille bársónyszörű, zsíros kalapját és sötét arcára mosolyt erőltetett, amitől napvilágra kerültek gondozatlan, sárgásbarna fogai.

— Nem megyek. Szervusz!

Felelte Gál Imre és sietve ment tovább, nehogy egy pillanatra is bármilyen vonatkozásba kerüljön a nem csendőrtársaságnak való gyanus alakkal.

— Szervusz! — köszönt vissza Rába Marci és a gyanus alakkal eltűnt a kávéház sötét ajtónyílásában.

— Nem jó vége lesz ennek — fejezte be Gál Imre a Rába Marciról utközben szőtt gondolatait, amikor a fényképészhez benyitott. A mester udvariasan leültette és egy csomó fényképet rakott elébe, hogy azok közül válasszon, milyen felvételt akar. Gál Imre a kis fajtát választotta, amelyik igazolvány-képnek is alkalmas.

— Ilyenből kérek hármat. — Aztán meglátott egy valamivel nagyobb, tetszetős felvételt. Ebből a fajtából kellene Jolánnak egyet csináltatni, gondolta és a mesternek mutatta.

— Ebből a nagyságból is kérek egyet.

A mester zavartan hajlongott.

— Legnagyobb sajnálatomra nem szolgálhatok. Egy minőségéből csak egyet nem csinálunk, könyörgöm alázattal. Legalább hármat tessék rendelni.

Gál Imre köléleg tájékozódva az árak felől, hamar ráállt a vásárra.

— Jó, hát akkor csináljon ebből hármat és hármat amabból a kisebbből.

— Amint parancsolja. Akkor tessék itt helyet foglalni.

A mester a háttérből előretolt egy egymásrarakott nyirfagalyakból összeácsolt karosszékot s abba ültette Gál Imrét. Pár lépést visszalépett és úgy nézegette, aztán alázatos hajlongással hozzáugrott.

— Engedelmet. — Két kezével gyengén megfogta a fejét, kissé oldalt, meg lejjebb fordította. Ezután a műveket után megint hátraugrott és a sarokból hunyorított Gál Imre felé, mint a lesben ülő macska az egérre. Aztán hirtelen felugrott s a félszemét behunyva előrejött és megigazította a vállát.

Esedezem, ne olyan mereven.

Gál Imre fesztelenebb ülésbe helyezkedett és a mester egy pálcikával a dróton járó felhőket igazgatta. Azután magára borította a fényképező gép fekete leplét és a gépállványt, mint a golyalábakat tette előre, hátra. Egyszerre kibujt a fekete lepel alól és kiegyenesedve nézett Gál Imrére.

— Tessék kissé hátradünni. Sok. Előbbre. Ugy.

Mint a csiga a házába, hamar visszabujt a mester a fekete zsákba. De csak pillanatra, mert kopasz fejét ismét kidugta.

— Könyörgöm a jobb kezét előrébb. Ugy, köszönöm szépen.

Megint visszabujt a fekete burokba és Gál Imrének olyan érzése támadt, hogy menten elneveti magát, ha még egyszer kibujik a gép mögül, mert olyan nevetséges volt, hogy az egyébként is neveltető képű mester kopasz feje hol eltűnt, hol meg kibujt a fekete burokból, mint a dobozból rugóra ugró játékbaba. Mikor a mester kopasz feje ismét feltűnt a színehagyott fekete lepel fölött, Gál Imre elfojtott nevetése torzmosollyá fitorodott. A mester megbotránkozott arccal elszörnyűködve integetett.

— Komolyan, könyörgöm, komolyan. — Azzal tekegolyóra emlékeztető fényes tarfeje megint eltűnt a fekete burok alatt s egy darabig ott szuszogott s szöszmötölt, míg egyszer megint előkerült és kétségbeesetten nézett Gál Imrére.

— Jaj, kérem, most már túlkomoly. Esedezem ne tessék olyan mogorva, szigorú arcot vágni. Jaj, kérem, megijednek ettől a képtől. Tessék valami kellemes, valami szép, valami jó dologra gondolni, könyörgöm alázattal.

Gál Imre őszinte jóakarattal igyekezett gondolatait rendezni, hogy a kétségbeesett mesteren segítsen. Mire gondolhasson, ami kellemes, szép is, jó is? Egyszerre eszébe jutott Jolán és szigorú arcának merevsége megengyhült s természetes, nyílt tekintetű arccá derült. A mester boldogan

nyomta meg a gummilabdát, a gép nyekkent és csattant. Az érdemkeresztes Gál Imre meg volt örököltve.

— Köszönöm szépen. Megvagyunk könyörgöm tisztelettel. Elsőrendű kép lesz, kérem alázattal. Meg lesz elégedve uraságod.

— Mikorára lesz meg?

— Sürgös?

— Az egyik sürgös, abból a nagyobbik fajtából, — felelte Gál Imre és a fényképek árát a mester elé tette. A mester zsebetette a pénzt, áladta a nyugtát és aztán hunyorgatva nézett Gál Imrére.

— Kérem szépen, a mi üzletünkben az már mindegy akár egy, akár hat. Egyformán készül kérem alázattal, egy időre kész mind a hat. Mikorára kellene?

— Minél előbb.

— Nem lesz késő szerdára?

— Nem, de akkor tessék elküldeni a csendőrlaktanyába.

— Meglesz, kérem.

Gál Imre megadta a címet és a kopasz mester sűrű hajlongása közben elégedetten lépett ki az udvarra. Boldogan gondolt Jolánra, hogy milyen öröme lesz, ha a fényképet megkapja. Bár jól sikerülne, csak ne rontaná el a mester. Az udvarról visszanézett a műterem felé; a széles, nagy üvegtábla mögött, mint a kerek holdvilág a felhők uszályán, úgy járt fel-alá imbolyogva a mester tarfeje a drótra járó felhők között. Gál Imre elnevette magát s derült hangulatban ment vissza a laktanyába. Amikor a füstös lebuji-kávéház előtt elment, elkomorodott. Vajjon idebent van-e még Rába Marci? Mi volna, ha bemenne érte? Be is kellene menni és hazavinni, hogy ne fusson a vesztébe. Már szinte benyitott a csalakos üvegajtón, de aztán mégis meggondolta magát és tovább ment. Még azt hihetné róla Rába Marci és nem kíváncsi társasága, hogy ő is kártyázni jött a kávéházba. Aztán meg úgy is hiába hívta volna haza Rába Marcit, mert amilyen makacs, megátalkodott kártyás, úgy sem fogadott volna szót. Ezzel a gondolattal nyugtatla meg magát Gál Imre, amikor a nap folyamán és különösen este aggódva gondolt Rába Marcira. Hanem este lefekvéskor megint nyugtalan lett, amikor az üres szomszédágyra nézett. Nem is tudott elaludni, idegesen hánykolódott az ágyon, amíg Rába Marci haza nem érkezett. Későn jött. A dult, sápadt arc rosszat sejtetett. Gál Imre érdeklődve hajolt át a szomszédágyhoz.

— Nos, Marci, szerencsével jártál?

— Hagyj békén, — mordult rá megorván Rába Marci és a másik oldalra fordulva elbujt a pokróc alatt.

— Vajjon mi történt vele -- töprengett Gál Imre és soká nem tudott elaludni.

Másnap reggel megint nézte Rába Marcit, de dult vonásaiból nem tudott semmit kiolvasni. Szemmel tartva állandóan figyelte, ami annál nehezebb volt, mert Rába Marci észrevehetően arra törekedett, hogy őt elkerülje. Ez még éberebb figyelésre ösztönözte, mert ezek után Rába Marcit szemmelláthatóan növekvő idegessége miatt, már komolyan féltette. Mégis egyszer szem elől vesztette. Már bent ült a tanteremben és az első óra is már megkezdődött, amikor egyszer Rába Marci padja felé pillantott. A pad üres volt.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.
Felelős vezető: Weitz Károly.